

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN DEEL

§1. Inleiding

Dit besluit voorziet in regels over de nationale bestrijding van Infectieuze Boviene Rhinotracheitis/Infectieuze Pulpovaginitis (hierna: IBR/IPV) bij runderen. Een rundveestapel die vrij is van IBR/IPV past in het streven van de overheid naar een hoger diergezondheids- en dierenwelzijnsniveau, verlaging van het gebruik van diergeneesmiddelen en daardoor een duurzamere veehouderij met een beter (inter)nationaal imago. Een rundveestapel die vrij is van IBR/IPV betekent ook minder economische schade voor de sector.

Het bestrijdingsregime gaat uit van een verplichting voor rundveehouders om hun dieren te vaccineren tegen IBR/IPV, en geeft tegelijkertijd ruimte aan de houders om in plaats daarvan te kiezen voor een monitoringsysteem waarbij ingeval van een positieve onderzoeksuitslag besmette dieren van het bedrijf dienen te worden afgevoerd (opsporing en afvoer van besmette runderen). Deze regels bestendigen een praktijk die inmiddels door vrijwel de gehele Nederlandse melkveehouderij en een ongeveer een kwart van de andere rundveehouderijen wordt toegepast, en vormen de aanloop naar een nationaal bestrijdingsprogramma dat in de toekomst ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Europese Commissie. Over deze aanpak hebben de betreffende toenmalige bewindspersonen de Tweede Kamer op verschillende momenten geïnformeerd.¹

In het eerste deel van deze toelichting wordt eerst de achtergrond en het wettelijke kader beschreven (paragraaf 2), waarna het doel en de aard van het bestrijdingsprogramma worden toegelicht in paragraaf 3). Paragraaf 4 gaat in op het systeem van de regels, waarna in paragraaf 5 de inhoud van de voorschriften wordt toegelicht. In de paragrafen 6, 7, 8, 9, 10 en 11 worden achtereenvolgens de bescherming van persoonsgegevens, de tarieven, de uitvoering en handhaving, de regeldrukeffecten, de inbreng uit de internetconsultatie, de notificatieprocedure en de inwerkingtreding van de voorliggende voorschriften toegelicht. Het tweede deel van de toelichting bevat de artikelsgewijze toelichting.

§2. Achtergrond

2.1. Infectieuze Boviene Rhinotracheitis/Infectieuze Pulpovaginitis

De gezondheid van een dier behoort, samen met het welzijn en de dagelijkse verzorging, tot de verantwoordelijkheden van de houder (hierna: exploitant) van dat dier. Door dierziekten te bestrijden verhoogt de exploitant het niveau van diergezondheid en neemt het welzijn en de levensduur van het dier toe. Zo wordt bijgedragen aan een duurzame veehouderij. Gezonde dieren hebben hierdoor minder of geen medicatie, waaronder antibiotica, nodig. Schieten de mogelijkheden van de exploitant tekort, bijvoorbeeld bij bestrijding van besmettelijke dierziekten of ingeval van zoönosen, dan kan ingrijpen of ondersteunen door de overheid nodig zijn.

IBR/IPV is een besmettelijke virusziekte bij runderen, die wordt veroorzaakt door het Boviene Herpesvirus type 1 (BoHV-1). Dit virus is niet gevaarlijk voor

¹ Kamerstukken II 2016/17, 29683, nr. 232; Kamerstukken II 2017/18, 28807, nr. 216, blz. 2/3, Kamerstukken II 2022/23, 29683, nr. 276, blz. 3/4.

mensen. Verschijnselen bestaan uit koorts, luchtwegproblemen, verminderde weerstand en, bij drachtige dieren, abortus. In acute gevallen kan een infectie tot sterfte leiden. Het virus verspreidt zich voornamelijk door direct contact tussen dieren, maar ook via het uitwisselen van materialen en bezoekers tussen bedrijven. Circulerend virus wordt ook wel 'veldvirus' genoemd. Besmette dieren dragen het virus hun leven lang bij zich en kunnen dit in tijden van stress opnieuw uitscheiden. De aanvoer van deze besmette dieren op een veehouderij is daarom de belangrijkste risicofactor voor de verspreiding van IBR/IPV.

IBR/IPV veroorzaakt gezondheids- en welzijnsproblemen bij dieren en leidt daarnaast tot forse economische schade voor rundveehouders. In een modelstudie uit 2014² is de totale economische schade voor de rundveesector geschat op €15,5 miljoen per jaar, waarvan €15 miljoen voor rekening van de melkveesector komt en € 0,5 miljoen voor de vleesveesector. Uitroeiing van IBR/IPV leidt, naast een hoger niveau van diergezondheid (wat ook bevorderlijk is voor dierenwelzijn) ook tot minder economische schade en een beter imago ten aanzien van de diergezondheidsstatus van Nederlandse runderen en een betere handelspositie van Nederland, zowel binnen als buiten de Europese Unie.

Eind jaren '90 van de vorige eeuw is Nederland, als eerste lidstaat van de Europese Unie, op initiatief van het toenmalige Productschap voor Vee en Vlees gestart met een nationaal bestrijdingsprogramma. Na enkele maanden werd het programma stilgelegd vanwege gecontamineerde IBR/IPV-vaccins, waarvan het gebruik tot diergezondheidsproblemen leidde op diverse bedrijven. Het draagvlak in de sector is sindsdien een tijd lang onvoldoende geweest om de nationale bestrijding opnieuw op te pakken.

Sinds 2000 bestaat voor rundveehouders de mogelijkheid om vrijwillig deel te nemen aan een privaat IBR/IPV-bestrijdingsprogramma. Sinds 1 april 2018 is deelname aan een privaat bestrijdingsprogramma opgenomen in de leveringsvoorwaarden van zuivelondernemingen en daarmee een private verplichting voor melkveehouders. Voor niet-melkleverende bedrijven bestaat geen verplichting tot deelname aan dit programma, er kan op basis van vrijwilligheid worden deelgenomen.

In het vierde kwartaal van 2023 nam 99,4% van alle melkveebedrijven deel aan het private programma; 82% van de melkveebedrijven had in het kader van dit private programma een gunstige status ("IBR-vrij" of "IBR-onverdacht"). Van de niet-melkleverende bedrijven, zoals vleesveebedrijven, nam circa 25% deel aan het programma; 24% van alle niet-melkleverende bedrijven had in het kader van dit private programma een gunstige ("IBR-vrij" of "IBR-onverdacht") status.

2.2. Vaccins tegen IBR/IPV

In de Europese Unie zijn voor IBR/IPV momenteel alleen zogenoemde DIVA-vaccins (Differentiating Infected from Vaccinated Animals) toegelaten voor gebruik. Hierdoor is geborgd dat onderscheid gemaakt kan worden tussen gevaccineerde dieren en dieren die daadwerkelijk met IBR/IPV-besmet zijn. Dit is mogelijk door middel van een laboratoriumtest. Er bestaan verschillen tussen de toegelaten IBR-/IPV-vaccins. Er zijn zogenaamde levend-geattenueerde vaccins en geïnactiveerde vaccins toegelaten. Ook tussen de verscheidene levend-geattenueerde vaccins bestaan verschillen, in indicatie, geclaimde werkzaamheid, dosering en toedieningsinterval. Alle toegelaten vaccins zijn

² Santman-Berends et al. 2014. Herzien van en toevoeging van additionele scenario's aan de bestaande BVD en IBR simulatiemodellen: IBR-model. GD Animal Health Deventer, Netherlands.

DIVA-vaccins en kunnen ingezet worden voor de bestrijding van IBR/IPV in Nederland.

2.3. Wettelijk kaders

2.3.1. Regelgeving Europese Unie

De regelgeving over diergezondheid, waaronder de regels ter bestrijding van dierziekten, is voor een belangrijk deel vastgelegd in regelgeving van de Europese Unie. Centraal daarbij staat de diergezondheidsverordening (verordening nr. 2016/429).³ De focus ligt hier op de bevordering van de diergezondheid via preventie, ziektebewaking en ziektebestrijding. Op basis van de diergezondheidsverordening heeft de Europese Commissie gedelegeerde en uitvoeringsverordeningen vastgesteld. Verder laat de EU-regelgeving lidstaten in sommige gevallen onder voorwaarden de ruimte om op nationaal niveau aanvullende voorschriften of voorschriften die strenger zijn dan die van de Europese Unie vast te stellen.

Voor de toepassing van de EU-regelgeving over diergezondheid ten aanzien van de bestrijding van en dierziekte is het van belang in welke categorie een dierziekte door de Europese Commissie is ingedeeld. De diergezondheidsverordening onderscheidt vijf categorieën, geletterd A, B, C, D en E (artikel 9 van de verordening). Een dierziekte kan tot verschillende categorieën behoren. Verordening nr. 2018/1882⁴ regelt de indeling van de in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van en bijlage II bij de diergezondheidsverordening aangewezen dierziekten in deze categorieën. IBR/IPV bij de diersoorten bizon (*Bison spp.*), runderen (*Bos spp.*) en buffel (*Bubalis spp.*) is in de bijlage bij voornoemde verordening aangewezen als categorie C-, D- en E-ziekte.

Categorie C-dierziekte

De aanwijzing van IBR/IPV als categorie C-ziekten betekent dat een lidstaat ervoor kan kiezen om bestrijdingsprogramma's⁵ ter goedkeuring voor te leggen aan de Europese Commissie, en toe te passen (artikel 9, eerste lid, onderdeel c, van de diergezondheidsverordening). In de artikelen 31, 32 en 33 van de diergezondheidsverordening zijn algemene voorschriften opgenomen waaraan een bestrijdingsprogramma van een lidstaat moet voldoen om te worden goedgekeurd door de Europese Commissie. In verordening nr. 2020/689⁶ zijn voor IBR/IPV nadere voorschriften terzake opgenomen in de artikelen 12 tot en met 31, en in bijlage IV, deel IV, hoofdstuk 1.

³ Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid („diergezondheidswetgeving”) (PbEU 2016, L 84).

⁴ Uitvoeringsverordening (EU) 2018/1882 van de Commissie van 3 december 2018 betreffende de toepassing, op de categorieën in de lijst opgenomen ziekten, van bepaalde regels voor de preventie en bestrijding van ziekten en tot vaststelling van een lijst van soorten en groepen soorten die een aanzienlijk risico vormen in verband met de verspreiding van die ziekten (PbEU L 308).

⁵ De Europese regelgeving spreekt van “uitroeiingsprogramma”, maar Nederland geeft de voorkeur aan het begrip “bestrijdingsprogramma”. Inhoudelijk is er geen verschil.

⁶ Gedelegeerde verordening (EU) 2020/689 van de Commissie van 17 december 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft regels voor bewaking, uitroeiingsprogramma's en de ziektevrije status voor bepaalde in de lijst opgenomen ziekten en nieuwe ziekten (PbEU 2020, L 174).

België, Luxemburg, Slowakije, delen van Frankrijk en delen van Italië passen op dit moment een door de Europese Commissie goedgekeurd IBR/IPV-bestrijdingsprogramma toe.

Al naar gelang de diergezondheidssituatie in een lidstaat, of zone daarbinnen, kan de Europese Commissie vervolgens ten aanzien van IBR/IPV aan de betreffende lidstaat of zone de 'status-vrij' verlenen en zo nodig opschorten, intrekken en herinvoeren. Dit is geregeld in artikel 36 van de diergezondheidsverordening, met nadere voorschriften in de artikelen 66 tot en met 72, 81 en 82 van verordening nr. 2020/689 en in bijlage IV, deel IV, hoofdstuk 2. Voor IBR/IPV geldt dat minimaal 99,8% van de inrichtingen (bedrijven) met gehouden rundvee, waarop gezamenlijk 99,9% van al het gehouden rundvee in een lidstaat aanwezig is, vrij moet zijn van IBR/IPV. Tevens moet de lidstaat op dat moment een vaccinatieverbod tegen IBR/IPV hebben ingesteld.

Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië, Finland, Zweden, Denemarken en delen van Italië hebben momenteel een door de Europese Commissie verleende IBR/IPV-vrije status.

Ook aan compartimenten kan de 'status-vrij' worden verleend door de Europese Commissie. Dit is geregeld in artikel 37 van de diergezondheidsverordening, met nadere voorschriften in de artikelen 16 tot en met 31 van verordening nr. 2020/689 en in bijlage IV, deel IV, hoofdstuk 1, afdeling 1 en 2. Een van de voorwaarden is dat de dieren op de inrichting niet worden gevaccineerd tegen IBR/IPV. In artikel 20 van verordening nr. 2020/689 is geregeld dat 'status-vrij' van inrichtingen (bedrijven) wordt verleend door de bevoegde autoriteit van de betreffende lidstaat, in plaats van door de Europese Commissie.

Op een inrichting mag minstens twee jaar niet tegen IBR/IPV zijn gevaccineerd, voordat de status kan worden verleend.

Waar het gaat om de opschorting, intrekking en herinvoering van die status, is dit geregeld in de artikelen 41 en 42 van de diergezondheidsverordening, in de artikelen 81 en 82 van verordening nr. 2020/689, en in bijlage IV, deel IV, hoofdstuk 1, afdeling 3 en 4 bij laatstgenoemde verordening.

Wanneer aan de voorwaarden is voldaan, kan een exploitant bij de minister de 'status-vrij' aanvragen. Het voordeel van een dergelijke status is dat aan minder strikte eisen hoeft worden voldaan bij verplaatsing van runderen, afkomstig van deze inrichtingen naar lidstaten met een goedgekeurd bestrijdingsprogramma of een 'status-vrij', dan wanneer de runderen afkomstig zijn van inrichtingen zonder deze status. Met name voor inrichtingen die veel of vaak runderen verkopen binnen de Europese Unie kan de 'status-vrij' economisch voordelig zijn. De voorwaarden die gesteld worden aan het verkrijgen van deze status zijn intensief en kostbaar.

Categorie D-dierziekte

De aanwijzing van IBR/IPV als categorie D-ziekten brengt mee dat er regels gelden over de verplaatsing van dieren en dierlijke producten tussen lidstaten, over het binnen de Europese Unie brengen van dieren en dierlijke producten, met als doel de verspreiding van deze dierziekten te voorkomen (artikel 9, eerste lid, onderdeel d, van de diergezondheidsverordening). Deze regels over de verplaatsing van runderen en producten daarvan tussen lidstaten van de Europese Unie zijn neergelegd in de artikelen 124 tot en met 169 van de

diergezondheidsverordening, en in verordening nr. 2020/688⁷ waar het gaat om levende dieren en verordening nr. 2020/2154⁸ waar het gaat om dierlijke producten. De regels over het binnen de Europese Unie brengen van dieren en dierlijke producten zijn opgenomen in de artikelen 229 tot en met 242 van de diergezondheidsverordening en in verordening nr. 2020/692.⁹

De regels over verplaatsing en het binnen de Europese Unie brengen van dieren en dierlijke producten komt er kort en goed op neer dat de dieren en producten moeten zijn voorzien van een diergezondheidscertificaat, dat de dieren geen ziektesymptomen vertonen, voldoen aan de regels inzake identificatie en registratie en dat de dieren en producten niet afkomstig zijn uit een gebied ten aanzien waarvan verplaatsingsbeperkingen gelden vanwege een uitbraak van een dierziekte waarvoor een bestrijdingsplicht geldt in de desbetreffende lidstaat of zone daarvan.

Wanneer een lidstaat een goedgekeurd IBR-/IPV-bestrijdingsprogramma heeft of een 'status-vrij' heeft ten aanzien van IBR/IPV, gelden op grond van verordening nr. 2020/688 aanvullende regels voor de verplaatsing van dieren naar die lidstaten of zones daarbinnen, om het risico op insleep van het IBR-/IPV-virus via de verplaatsing van levende runderen te voorkomen.

Voor exploitanten van runderen in lidstaten met een 'status-vrij' of een goedgekeurd bestrijdingsprogramma betekent dit dat ze gemakkelijker runderen kunnen verplaatsen naar andere lidstaten met 'status-vrij' of een goedgekeurd bestrijdingsprogramma dan exploitanten van runderen in lidstaten zonder goedgekeurd bestrijdingsprogramma of 'status-vrij'.

Wanneer een bestrijdingsprogramma door de Europese Commissie is goedgekeurd, wordt het op grond van artikel 6, tweede lid, van verordening nr. 2021/620¹⁰ opgenomen in bijlage V, deel II, bij die verordening, via een wijzigingsverordening van de Europese Commissie. Lidstaten, of regio's daarvan, die geheel vrij zijn van IBR/IPV kunnen vervolgens een vrij-status aanvragen. Die lidstaten, of regio's, worden door de Europese Commissie op grond van artikel 6, eerste lid, van voornoemde verordening opgenomen in bijlage V, deel I, bij die verordening.

Categorie E-dierziekte

De aanwijzing van IBR-IPV als categorie E-ziekten betekent dat er regels gelden over melding, rapportage en bewaking (artikel 9, eerste lid, onderdeel e, van de diergezondheidsverordening). Op grond van artikel 18, eerste lid, onderdeel b,

⁷ Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/688 van de Commissie van 17 december 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren (PbEU 2020, L 174).

⁸ Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/2154 van de Commissie van 14 oktober 2020 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de diergezondheids-, certificerings- en kennisgevingsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van van landdieren afkomstige producten van dierlijke oorsprong (PbEU 2020, L 431).

⁹ Gedelegeerde verordening (EU) 2020/692 van de Commissie van 30 januari 2020 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft regels voor de binnenkomst in de Unie en het na binnenkomst verplaatsen van en werken met zendingen van bepaalde dieren, levende producten en producten van dierlijke oorsprong (PbEU 2020, L 174).

¹⁰ Uitvoeringsverordening (EU) 2021/620 van de Commissie van 15 april 2021 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de goedkeuring van de ziektevrije en non-vaccinatiestatus van bepaalde lidstaten of zones of compartimenten daarvan ten aanzien van bepaalde in de lijst opgenomen ziekten en de goedkeuring van uitroeiingsprogramma's voor die in de lijst opgenomen ziekten (PbEU 2021, L 131).

van de diergezondheidsverordening dienen lidstaten ervoor te zorgen dat exploitanten en andere betrokkenen zo snel als praktisch mogelijk is bij de bevoegde autoriteit melding te maken van besmettingen met IBR/IPV en van vermoedens daarvan. Een lidstaat dient een uitbraak te melden aan de Europese Commissie en andere lidstaten op grond van artikel 19 van de diergezondheidsverordening. Lidstaten dienen de Europese Commissie jaarlijks op de hoogte te brengen van de actuele situatie met betrekking tot verschillende dierziekten (artikel 20 van de diergezondheidsverordening). Nederland rapporteert jaarlijks aan de Europese Commissie over het vóórkomen van IBR/IPV in Nederland.

Artikel 26 van deze verordening voorziet in een verplichting van de bevoegde autoriteit tot bewaking, ofwel monitoring, ter opsporing van de aanwezigheid van dierziekten van categorie E.

Ruimte voor nationale maatregelen

De diergezondheidsverordening en de daarop gebaseerde gedelegeerde en uitvoeringsverordeningen van de Europese Commissie zijn het uitgangspunt van de regelgeving inzake de preventie en bestrijding van dierziekten en de verplaatsing van levende dieren en dierlijke producten, en zijn dus leidend voor de lidstaten. Slechts daar waar de EU-regelgeving de opdracht geeft aan lidstaten, of de ruimte laat aan lidstaten, is regelgeving op nationaal niveau aan de orde.

Dit besluit voorziet in nationale regelgeving ter bestrijding van IBR/IPV, in aanvulling op de EU-regelgeving. Zoals in het navolgende zal worden toegelicht, gaat het daarbij om een verplichting tot het vaccineren van runderen tegen IBR/IPV, of in afwijking daarvan de plicht tot het uitvoeren van onderzoeken naar de aanwezigheid van IBR/IPV en de plicht tot het nemen van maatregelen ingeval van een besmetting. Ook is in sommige gevallen voorzien in voorschriften over de verplaatsing van runderen, namelijk een afvoerplicht. De EU-regelgeving geeft om de volgende redenen ruimte aan een lidstaat om deze regels te treffen. Allereerst zijn op grond van artikel 10, eerste lid, onderdeel a, onder i en iii, van de diergezondheidsverordening exploitanten voor de onder hun verantwoordelijkheid vallende dieren verantwoordelijk voor de gezondheid van hun dieren en het zoveel mogelijk beperken van het risico op de verspreiding van dierziekten. Op grond van artikel 269, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van de diergezondheidsverordening kunnen lidstaten binnen hun grondgebied aanvullende of strengere maatregelen treffen inzake deze bepaling over de verantwoordelijkheid van exploitanten voor de gezondheid van zijn dieren. De verplichting tot het vaccineren van runderen tegen IBR/IPV of de alternatieve verplichting tot het uitvoeren van onderzoek en het nemen van maatregelen bij besmettingen zijn ten aanzien van de bestrijding van IBR/IPV bij runderen aan te merken als een nadere invulling van de open geformuleerde norm van artikel 10, eerste lid, van de diergezondheidsverordening. Artikel 269, tweede lid, van deze verordening stelt hieraan wel als voorwaarden dat de nationale regels geen belemmering mogen vormen voor de verplaatsing van dieren en producten tussen lidstaten, en dat de nationale regels niet in strijd mogen zijn met, in dit geval, artikel 10 van de verordening. Verder bepaalt artikel 170, eerste lid, van de diergezondheidsverordening dat het lidstaten vrij staat om met betrekking tot categorie D- en E-dierziekten, dus ook IBR/IPV bij runderen, nationale maatregelen te treffen betreffende het verkeer van landdieren op hun eigen grondgebied. Als voorwaarden gelden dat deze regels niet strijdig mogen zijn met de EU-regels over verplaatsing van dieren, de regels geen belemmering vormen voor het verplaatsen van dieren

tussen lidstaten, en de regels niet verder gaan dan wenselijk en noodzakelijk is om de insleep en verspreiding van de dierziekte te voorkomen. In paragraaf 3 is toegelicht dat de in dit besluit opgenomen regels voldoen aan de in artikel 269, tweede lid, dan wel artikel 170, tweede lid, van de diergezondheidsverordening opgenomen voorwaarden.

Europese regelgeving over diergeneesmiddelen

Omdat dit besluit voorziet in een verplichting tot het vaccineren van runderen, is niet alleen de diergezondheidsverordening van belang, maar ook de diergeneesmiddelenverordening.¹¹ Vaccins zijn immers diergeneesmiddelen. Voor elk diergeneesmiddel moet een vergunning zijn verleend voor het in de handel brengen in een specifieke lidstaat óf in de gehele Europese Unie (artikel 5, eerste lid, van de diergeneesmiddelenverordening).¹² Elk toegelaten vaccin heeft bepaalde eigenschappen, zoals een specifieke indicatie waarvoor het vaccin kan worden toegepast, een vaccinatieschema, een dosering en een immuniteitsduur. De algemene verplichting bij het toepassen van vaccins is dat de instructies van de fabrikant worden gevolgd. Deze gegevens staan genoemd in de bijsluiter bij het vaccin (artikel 14 van de diergeneesmiddelenverordening). Artikel 106, eerste lid, bepaalt dat diergeneesmiddelen moeten worden gebruikt in overeenstemming met de voorwaarden van de vergunning voor het in de handel brengen van het betreffende geneesmiddel. Artikel 106, tweede lid, van de diergeneesmiddelenverordening regelt dat het gebruik van geneesmiddelen op grond van de artikelen 46 en 47 van de diergezondheidsverordening onverlet laat.

Artikel 46, eerste lid, van de diergezondheidsverordening voorziet in regels over het gebruik van diergeneesmiddelen voor de preventie en bestrijding van dierziekten. Deze bepaling geeft lidstaten de ruimte om voor in de lijst opgenomen dierziekten, waaronder IBR/IPV bij runderen, het gebruik van diergeneesmiddelen te verplichten om te zorgen voor een zo efficiënt mogelijke preventie of bestrijding van die dierziekte. Dit betekent dat wanneer diergeneesmiddelen worden ingezet in het kader van bestrijdingsmaatregelen op grond van artikel 46 van de diergezondheidsverordening, lidstaten mogen afwijken van de voorwaarden van de vergunning voor het in de handel brengen van deze diergeneesmiddelen, zoals het afwijken van bepaalde instructies die in de bijsluiter staan vermeld. Dit onder de voorwaarde dat die verplichting passend en noodzakelijk is, waarbij de lidstaat rekening houdt met het ziekteprofiel, de verspreiding van die ziekte in de lidstaat, de Unie en derde landen van waaruit dieren of producten de Unie worden binnengebracht, de beschikbaarheid en doeltreffendheid van het diergeneesmiddel en de daaraan verbonden risico's, de beschikbaarheid van diagnostische tests voor het opsporen van besmettingen bij dieren die met het betrokken diergeneesmiddel worden behandeld, de economische, sociale en milieueffecten en de gevolgen voor het dierenwelzijn in vergelijking met andere beschikbare strategieën voor de preventie en bestrijding van die ziekte (artikel 46, tweede lid, van de diergezondheidsverordening). In paragraaf 3 is toegelicht in welke gevallen de voorgeschreven vaccinatie tegen IBR/IPV afwijkt of af kan wijken van de

¹¹ Verordening (EU) 2019/6 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 betreffende diergeneesmiddelen en tot intrekking van Richtlijn 2001/82/EG (PbEU 2019, L 004).

¹² Dit met uitzondering voor het toestaan van het gebruik van diergeneesmiddelen op grond van artikel 25 (het aanvragen van het toestaan van gebruik in uitzonderlijke omstandigheden) of artikel 110, tweede of derde lid, (het per geval tijdelijk toestaan van gebruik van bepaalde immunologische diergeneesmiddelen) van de diergeneesmiddelenverordening.

bijsluiter van het vaccin, en dat die afwijking voldoet aan de voorwaarden van artikel 46, eerste en tweede lid, van de diergezondheidsverordening.

2.3.2. Nationale regelgeving

Algemeen

De EU-regelgeving over diergezondheid en over diergeneesmiddelen wordt uitgevoerd via de Wet dieren. Op grond van artikel 6.2, eerste lid, van de wet, is voorzien in strafbaarstelling van overtredingen van in de verordeningen opgenomen rechtstreeks werkende verboden en verplichtingen (artikel 1.14 van de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren) en in artikel 6.3, tweede lid, van de wet is geregeld dat de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur de bevoegde autoriteit is als bedoeld in voornoemde verordeningen.

Waar de EU-regelgeving ruimte laat aan lidstaten om nationale regelgeving vast te stellen, dient deze regelgeving in beginsel te worden vastgesteld op grond van de in de wet voorziene bevoegdheden.

Meldingsplicht

Op grond van artikel 1.29, tweede lid, van het Besluit houders van dieren geldt, ter uitvoering van artikel 18, eerste lid, onderdeel b, van de diergezondheidsverordening een meldplicht voor vermoedens en constateringen van een besmetting met IBR/IPV.

Bevoegdheden inzake bestrijding

IBR/IPV bij runderen is op grond van artikel 5.3 van de Wet dieren aangewezen¹³ als dierziekte ten aanzien waarvan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur bevoegd is om bestrijdingsmaatregelen te treffen met betrekking tot dieren, producten en bedrijven (artikelen 5.4, 5.5 en 5.6 van de wet). Omdat IBR/IPV bij runderen door de Europese Commissie niet is aangemerkt als categorie A-dierziekte, geldt er op grond van de EU-regelgeving geen bestrijdingsplicht bij een verdenking of uitbraak van de ziekte.

Kanaliseringsplicht diergeneesmiddelen

Vaccins zijn immunologische diergeneesmiddelen. In Nederland kennen diergeneesmiddelen een kanalisatiestatus. De kanalisatiestatus is de manier waarop diergeneesmiddelen bij de diereigenaar en het dier terechtkomen. De status bepaalt de rol van dierenartsen, apothekers, vergunninghouders en diereigenaren bij de aflevering én het toedienen van diergeneesmiddelen. Een diergeneesmiddel mag alleen onder voorwaarden worden afgeleverd of toegepast door specifieke, daarvoor gekwalificeerde personen. Voor vaccins geldt dat deze de kanalisatiestatus 'UDD' (uitsluitend door dierenarts te gebruiken) hebben. Dit zijn diergeneesmiddelen die uitsluitend door de dierenarts mogen worden toegediend en niet rechtstreeks bij de houders van dieren mogen worden afgeleverd. Dit betekent dat vaccins enkel door de dierenarts mogen worden toegediend.¹⁴

¹³ Artikel 2.1, onderdeel b, van de Regeling diergezondheid in samenhang met bijlage II bij verordening nr. 2016/429 en de bijlage bij verordening nr. 2018/1882.

¹⁴ Besluit diergeneesmiddelen 2022 (overgangsrecht kanalisatie); artikel 10.1, in samenhang met artikel 2.17 van de Regeling diergeneesmiddelen zoals die luidde op 27 januari 2022, in samenhang met artikel 2.17 van de Regeling diergeneesmiddelen zoals die regeling luidde op 27 januari 2022, dan wel op grond van een aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 5.3, eerste lid, van het Besluit diergeneesmiddelen 2022. Artikel 10.1 van het Besluit diergeneesmiddelen 2022, in samenhang met artikel 2.17 van de Regeling diergeneesmiddelen zoals die regeling luidde op 27 januari 2022, is van toepassing zolang de Minister nog geen aanwijzingsbesluit heeft genomen als bedoeld in artikel 5.3, eerste lid, van het Besluit

Intrinsieke waarde dier

Op grond van artikel 1.3, tweede lid, van de Wet dieren wordt bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.

§3. Doel en aard van het bestrijdingsprogramma

IBR/IPV komt endemisch voor in Nederland. Dat betekent dat de ziekte sluimerend aanwezig is en blijft, wanneer er geen specifieke bestrijdingsmaatregelen worden getroffen. Ook wanneer er wordt gevaccineerd, zullen met regelmaat positieve uitslagen – een bewijs van besmetting van dieren – voorkomen.

Zolang IBR/IPV voorkomt, drukt dat op het diergezondheids- en dierenwelzijnsniveau en is het gebruik van diergeneesmiddelen nodig, en lijdt de sector schade. Daarom streeft de regering naar een rundveestapel in Nederland die vrij is van IBR/IPV. Dat leidt tot een duurzamere veehouderij met een beter (inter) nationaal imago.

Het streven naar uitroeiing van IBR/IPV sluit aan op de ambitie van het bedrijfsleven. In 2014 heeft het gezamenlijke bedrijfsleven in de rundveehouderij (melkveehouderij, kalverhouderij, roodvleeshouderij) de ambitie uitgesproken IBR/IPV te willen uitroeien in heel Nederland; het draagvlak onder de verschillende sectoren is hoog.¹⁵

Zoals in paragraaf 2.1 is opgemerkt, nam in het vierde kwartaal van 2023 99,4% van alle melkveebedrijven deel aan een private bestrijdingsprogramma; van de niet-melkleverende bedrijven, zoals vleesveebedrijven, nam circa 25% deel aan het programma. Hoe belangrijk en waardevol deze private inspanningen ook zijn, om IBR/IPV in Nederland uit te roeien is het noodzakelijk dat alle rundveehouders verplicht deelnemen aan een bestrijdingsprogramma. Dat kan niet zonder publieke regelgeving. Dit besluit voorziet hier daarom in.

De in dit besluit opgenomen voorschriften voor de bestrijding van IBR/IPV zijn van toepassing op vrijwel alle rundveehouderijen in Nederland, dus inclusief de bedrijven die op dit moment al een IBR/IPV-vrij status hebben verkregen via het private bestrijdingsprogramma. Op het moment dat alle bedrijven in Nederland gelijktijdig bezig zijn met bestrijding, wordt de kans op verspreiding van virus tussen bedrijven een stuk kleiner, dan wanneer niet alle bedrijven deelnemen. Dit zal de voortgang van de bestrijding ten goede komen. Het grote voordeel is dat alle rundveehouders die nu al deelnemen aan de private bestrijding, de bestaande werkwijze met betrekking tot de bestrijding van IBR/IPV grotendeels kunnen voortzetten en niet geconfronteerd worden met grote veranderingen in protocollen, regels, aanpak en kosten. Daarnaast wordt recht gedaan aan de reeds geïnvesteerde kosten en energie door melkveehouders, die in dit opzicht voorlopers zijn.

diergeneesmiddelen. Als een aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 5.3, eerste lid, van het Besluit diergeneesmiddelen 2022 is genomen, volgt daaruit dat enkel de dierenarts deze diergeneesmiddelen mag toepassen.

¹⁵ Zie Kamerstukken II 2016/17, 29683, nr. 232.

Het Nederlandse IBR/IPV-bestrijdingsprogramma, waar de in dit besluit opgenomen voorschriften deel van uitmaken, is in eerste instantie een op zichzelf staand programma, en dus geen uitroeiingsprogramma als bedoeld in artikel 31 van de diergezondheidsverordening, dat goedkeuring behoeft van de Europese Commissie. De regering kiest er in dit stadium voor om niet te opteren voor goedkeuring door de Europese Commissie en een daarop volgende 'status-vrij'. Dit omdat het dan voor rundveehouders in Nederland die dieren uit andere lidstaten aanvoeren, met name voor vleeskalverhouders, zeer lastig zou worden om vleeskalveren aan te voeren vanuit bepaalde lidstaten die niet vrij zijn van IBR/IPV, wat onevenredige gevolgen voor hun bedrijf met zich zou brengen. De regering vindt het daarom nodig om de sector de tijd te geven om zich voor te bereiden op de toekomstige situatie dat er wel een goedgekeurd programma is of een 'status-vrij'. De regering gaat daarbij uit van een periode van maximaal vier jaar genomen, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit besluit, waarna het Nederlandse programma ter goedkeuring aan de Europese Commissie zal worden voorgelegd. Gedurende deze periode zal de regering nauwlettend in de gaten worden gehouden hoe de voortgang van de nationale bestrijding verloopt. Bij gunstige ontwikkelingen kan worden beoordeeld of het programma al eerder ter goedkeuring aan de Europese Commissie kan worden voorgelegd.

De regels van dit besluit zijn dus aan te merken als nationale aanvullende regels ten opzichte van de EU-regelgeving, die voorzien in een concretisering van de algemene voorschriften over de verantwoordelijkheid van de veehouder voor de gezondheid van zijn dieren (artikel 10, eerste lid, en artikel 269, eerste lid, onderdeel a, van de diergezondheidsverordening) en tot enkele regels over de verplaatsing van dieren binnen Nederland (artikel 170 van de diergezondheidsverordening), in relatie tot IBR/IPV. De diergezondheidsverordening geeft lidstaat hiervoor de ruimte. Aangezien de in dit besluit opgenomen regels de verplaatsing van dieren uit andere lidstaten niet belemmeren – runderen uit lidstaten mogen nog steeds worden aangevoerd op inrichtingen in Nederland – en er geen strijdigheid is met andere EU-regelgeving – de regels voorzien in een concretisering en niet in een afwijking van artikel 10, eerste lid, van de verordening – ziet de regering geen bezwaren. De regels over verplaatsing van runderen binnen Nederland gaan bovendien niet verder dan wenselijk en noodzakelijk is, omdat alleen voor dieren op inrichtingen waar niet wordt gevaccineerd en in plaats daarvan onderzoek wordt gedaan naar de aanwezigheid van IBR/IPV bij runderen, geldt een verplichting tot afvoer. Dat is, zoals nader uiteen wordt gezet in paragraaf 5, nodig om te waarborgen dat deze inrichtingen vrij worden van IBR/IPV.

Het besluit continueert grotendeels de voorschriften die worden toegepast in de private aanpak. Gezien de voortgang van de private aanpak heeft de regering er vertrouwen in dat deze voorschriften effectief zijn om IBR/IPV te bestrijden en dat door middel van deze regelgeving op termijn uitroeiing van IBR/IPV mogelijk is. Dit blijkt uit de cijfers die jaarlijks worden verkregen in het kader van de wettelijke taak basismonitoring rundvee en cijfers die ZuivelNL – de regelinghouder van het private programma – bijhoudt.

In deze beginfase van het nationale bestrijdingsprogramma wordt IBR/IPV actief bestreden via de in dit besluit opgenomen plicht tot vaccinatie of via verplichte monitoring en afvoer van de inrichting van besmette dieren. Er is voor nu in dit besluit niet voorzien in een algemene verplichting tot het afvoeren van besmette runderen naar de slacht of buiten Nederland. Wanneer uit de monitoring van de voortgang van het programma op een later moment blijkt dat de eindfase van

de bestrijding nadert en er op vrijwel alle rundveehouderijen geen indicatie meer is van een actieve infectie, zal de regering overwegen om een dergelijke verplichting alsnog in te voeren, via een wijziging van het Besluit houders van dieren. Een dergelijke verplichting kan nodig zijn wanneer blijkt dat nieuwe besmettingen niet tijdig worden onderkend en er dus niet onmiddellijk bestrijdingsmaatregelen worden getroffen. In die situatie bestaat er een reëel risico dat in korte tijd verschillende bedrijven besmet raken, wat leidt tot een forse terugval in de voortgang van de nationale bestrijding. Alsdan moeten met het oog op de daadwerkelijke uitroeiing van IBR/IPV alle op dat moment overgebleven besmette dieren snel worden opgespoord en verplicht worden afgevoerd.

§4. Systeem van de voorschriften

De regels over de bestrijding van IBR/IPV zijn opgenomen in het Besluit houders van dieren (hierna: besluit). Dat ligt in de rede, aangezien de regels hoofzakelijk betrekking hebben op veehouders.

De grondslagen van deze regels zijn de artikelen 2.2, tiende lid, onderdelen i, l, m en n, 2.20, tweede lid, onderdeel j, 7.1 en 7.2, van de Wet dieren. Artikel 2.2, tiende lid, biedt de basis om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels te stellen over onder meer het voorkomen van de verspreiding van ziekteverwekkers en het weren ervan (onderdeel n), het bijhouden, overleggen en melden van gegevens (onderdeel l) en de bij dieren te verrichten onderzoeken naar de aanwezigheid van dierziekten (onderdeel n). Deze voorschriften vormen een belangrijk onderdeel van dit besluit. Artikel 2.20, tweede lid, onderdeel j, geeft de bevoegdheid om regels te stellen over het bijhouden, overleggen, controleren, bewaren en melden van gegevens over het gebruik van diergeneesmiddelen. Artikel 7.2, tweede lid, van de wet biedt de basis om regels te stellen voor een register om meldingen en gegevens in vast te leggen.

Artikel 2.2, tiende lid, van de Wet dieren gaat uit van regeling bij algemene maatregel van bestuur, waarbij de mogelijkheid bestaat van subdelegatie aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Bij dat laatste gaat het om regels van administratieve aard, de uitwerking van details, om voorschriften die dikwijls wijziging behoeven en voorschriften waarvan te voorzien is dat zij mogelijk met grote spoed moeten worden vastgesteld (Aanwijzingen voor de regelgeving nr. 2.24).

Er is voor gekozen de hoofdregels en de uitzonderingen van het nationale bestrijdingsprogramma IBR/IPV integraal te regelen in dit besluit, vanwege de onderlinge samenhang, zodat versnippering wordt voorkomen. Omdat het hier gaat om de bestrijding van een besmettelijke dierziekte, is het wel zaak dat de minister Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur bevoegd is om, wanneer dat nodig is snel in te grijpen door aanvullende voorschriften te stellen met betrekking tot de uit te voeren onderzoeken, de vaccinatie, de aan- en afvoer van runderen en over te leggen gegevens, die zo nodig afwijken van voorschriften in dit besluit. Dit is geregeld in artikel 1.81. Dat is in lijn met de systematiek van de Wet dieren, waar is geregeld dat de bij de maatregelen tot bestrijding van besmettelijke dierziekten (artikelen 5.4, 5.5 en 5.6) zo nodig mag worden afgeweken van het bepaalde bij of krachtens de Wet dieren (artikel 5.7).

De regels hebben een gedetailleerd karakter. Dat is nodig, omdat voor een effectieve bestrijding van IBR/IPV een gedisciplineerde aanpak nodig is.

Tegelijkertijd is relativering op haar plaats, omdat de een groot deel van de sector gewend is om zonder problemen volgens deze regels te werken via deelname aan een privaat bestrijdingssysteem.

De verplichtingen in dit besluit richten zich tot houders van runderen, gekoppeld aan een inrichting ('bedrijf'). Een rundveehouder die over meer dan één Uniek Bedrijfs Nummer (UBN) beschikt moet voor al zijn UBN's aan de regels van dit besluit voldoen, ook als sprake is van verschillende UBN's op één locatie. In sommige gevallen kan het namelijk nog voorkomen dat er meerdere UBN's per locatie zijn, ondanks dat dit wordt uit gefaseerd en er in de toekomst slechts sprake kan zijn van één UBN per locatie. Afwijkingen van, of uitzonderingen op de vaccinatieplicht gelden per inrichting.

Er is voor gekozen de regels op te nemen in hoofdstuk 1 van het Besluit houders van dieren, omdat dit hoofdstuk een algemeen karakter heeft en regels bevat die op alle houders van dieren, ongeacht of het om gaat om dieren die met een landbouwdoeleinde worden gehouden of niet. De regels ter bestrijding van IBR/IPV hebben ook betrekking op houders van runderen die niet voor een landbouwdoeleinde worden gehouden.

De regels over de bestrijding van IBR/IPV zijn vervat in een nieuwe paragraaf 1.14. De algemene bepalingen (§1.14) voorzien in begripsbepalingen (artikel 1.62) en een bepaling die de reikwijdte van de voorschriften beperkt (artikel 1.63).

De regels over vaccinatie zijn opgenomen in paragraaf 14.2, waarbij is voorzien in een bepaling met de hoofdverplichting (artikel 1.64) en twee bepalingen voor bijzondere gevallen van inrichtingen waarvoor weliswaar de vaccinatieplicht geldt, maar waar een afwijking van toepassing is op de regels ten aanzien van de cyclus van de vaccinatie (artikelen 1.65 en 1.66).

Paragraaf 14.3 voorziet in regels voor categorieën van inrichtingen die zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht. Artikel 1.67 voorziet in een onvoorwaardelijke uitzondering van de vaccinatieverplichting voor exploitanten van de daar genoemde categorieën van inrichtingen. Artikel 1.68 voorziet eveneens in een uitzondering van de vaccinatieplicht, met als enige voorwaarde dat de desbetreffende inrichting is aangemeld bij de minister. De in de artikelen 1.69 en 1.70 voorziene uitzonderingen kennen eveneens als voorwaarde een aanmeldingsplicht, en zijn aangevuld met inhoudelijke voorwaarden waaraan op de desbetreffende inrichting moet zijn voldaan.

In paragraaf 14.4 is voorzien in een alternatief regime voor inrichtingen die ervoor kiezen niet te vaccineren maar in plaats daarvan te monitoren op de aanwezigheid van IBR/IPV en zo nodig maatregelen te treffen bij een positieve uitslag (regime van opsporing en afvoer van besmette runderen). Er zijn vier categorieën van inrichtingen, met elk een afzonderlijk regime. De artikelen 1.72 tot en met 1.75 bevatten de voorwaarden waaronder een inrichting kan worden aangemeld voor de toepassing van het uitzonderingsregime; de artikelen 1.76 en 1.77 bevatten voorschriften ten aanzien waarvan een aangemelde inrichting vervolgens moet voldoen.

Paragraaf 14.5 bevat regels die van toepassing zijn in de gevallen waarin een exploitant op grond van dit besluit zijn inrichting heeft moeten aanmelden. In het belang van de bestrijding van IBR/IPV kan het nodig zijn om aanvullende maatregelen te treffen. In paragraaf 14.6 is voorzien in bevoegdheden van de minister terzake.

Artikel 14.7 bevat de regels over de gegevens die moeten worden overgelegd, geregistreerd en bewaard.

Het overgangsrecht is opgenomen in een nieuw artikel 6.11, dat onderdeel uitmaakt van hoofdstuk 6 van het Besluit houders van dieren, dat voor verschillende regels van dat besluit voorziet in overgangsrecht.

§5. Inhoud besluit

5.1 Vaccinatieverplichting

5.1.1. Algemeen

De basis voor de nationale bestrijding van IBR/IPV vormt een algemene verplichting tot vaccinatie van gehouden runderen. Vaccinatie is belangrijk, aangezien besmette dieren het virus levenslang bij zich dragen en, vooral ten tijde van stress, het virus steeds opnieuw kunnen uitscheiden. Vaccinatie zorgt ervoor dat dieren beter beschermd zijn tegen een infectie, bij contact met het circulerende virus minder ziekteverschijnselen hebben en na infectie minder virus uitscheiden in de omgeving. Zo wordt de verdere verspreiding van het IBR/IPV-virus tegengegaan.

Bestrijding van IBR/IPV zonder vaccinatie, waarbij alleen een onderzoeksregime met een afvoerverplichting voor besmette runderen zou gelden, is een alternatieve mogelijkheid. Zou hiervoor worden gekozen, dan zou elke exploitant besmette runderen op zijn inrichting moeten opsporen en afvoeren naar een slachthuis of verplaatsen naar andere lidstaten, of voor export verplaatsen naar derde landen die voor de aanvoer van dieren geen aanvullende eisen stellen met betrekking tot IBR/IPV. Dit alternatief heeft verstrekkende gevolgen voor individuele bedrijven: in 2023 was ruim 17% van de melkveebedrijven en ruim 70% van de niet-melkleverende, deelnemende bedrijven besmet met IBR/IPV, waarbij soms alle dieren op het bedrijf besmet waren. Deze aanpak zou deze ondernemers tot disproportionele kosten dwingen. Om deze reden heeft de regering in dit stadium niet gekozen voor een bestrijdingsprogramma zonder verplichte vaccinatie.

5.1.2. Hoofdregel

In artikel 1.64, eerste lid, is de hoofdverplichting opgenomen. Een rundveehouder moet zijn runderen van drie maanden en ouder vaccineren, en vervolgens steeds een herhaalvaccinatie toepassen.

De eerste vaccinatie die wordt uitgevoerd, wordt de 'basisvaccinatie' of 'primovaccinatie' genoemd. Bij een basisvaccinatie geldt voor de meeste vaccins dat deze uit twee losse inentingingen bestaat, vaak met enkele weken tussentijd, voordat er een volledige bescherming mag worden verwacht. Wanneer deze vaccins worden gebruikt, is artikel 1.64, zesde lid, van het besluit van belang: dat artikellid zorgt ervoor dat voor de toepassing van de andere verplichtingen inzake vaccinatie, rekening wordt gehouden met het feit dat de vaccinatie uit twee stappen bestaat.

Bij sommige toegelaten vaccins kan worden volstaan met eenmalige toediening als basisvaccinatie.

Na de voltooiing van de basisvaccinatie moeten de runderen op de inrichting elke vier tot acht maanden opnieuw worden gevaccineerd, waarbij een rund elke twaalf maanden minimaal tweemaal moet worden gevaccineerd. Deze ruimte om enigszins te fluctueren ten opzichte van de halfjaarlijkse cyclus van vaccinatie wijkt af van de tot dusverre in het private bestrijdingsprogramma gehanteerde werkwijze, waarbij de runderen op de deelnemende melkveebedrijven elk half jaar werden gevaccineerd. Hoewel runderen vaak in koppels worden

gevaccineerd, en een koppelsgewijze halfjaarlijkse vaccinatiecycle in de praktijk vanzelfsprekend zal zijn, kan het voorkomen dat er een of meer individuele runderen aanwezig zijn die buiten de cyclus vallen, en waarvoor zonder nadere voorziening een dierenarts apart moet langskomen om te vaccineren als er weer een half jaar verstreken is. Ook zijn er situaties denkbaar dat het lastig is om runderen strikt elke zes maanden te vaccineren, zoals bij koppels die langer dan zes maanden voor begrazingsdoeleinden worden ingezet, of waar zoogkoeien met hun kalveren gedurende een aaneengesloten periode van soms tot acht maanden worden geweid. Deze dieren zouden dan speciaal voor deze vaccinatie moeten worden gevangen of opgesteld, wat in de praktijk moeilijk uitvoerbaar is. Door de ruimte te geven om met twee maanden te fluctueren rond de termijn van zes maanden, naar vier en naar acht maanden, kan rekening worden gehouden met de praktijk. De verwachting is overigens dat het hier om uitzonderingsgevallen gaat; in de praktijk zullen de meeste exploitanten hun runderen elk half jaar tegelijk laten vaccineren.

Elk daarvoor in aanmerking komend individueel rund moet worden gevaccineerd. Daarom zal de vaccinatiestatus van elk individueel rund door de exploitant moeten worden doorgegeven aan de minister, via de daartoe aangewezen databank (artikel 1.82, eerste en tweede lid, en artikel 1.87 van het besluit).

De in artikel 1.64, eerste lid, van het besluit opgenomen verplichting tot vaccinatie geldt alleen ten aanzien van runderen van drie maanden en ouder. Vaccinatie van runderen jonger dan drie maanden is namelijk niet zinvol. De momenteel beschikbare vaccins tegen IBR/IPV worden volgens bijsluiters ook niet toegepast bij kalveren jonger dan drie maanden. Jonge kalveren hebben via de biest bescherming tegen vele ziektekiemen verkregen. Dit wordt de maternale immuniteit genoemd. Wanneer dieren worden gevaccineerd, terwijl er nog maternale immuniteit aanwezig is, dan is de kans groot dat de ontwikkeling van immuniteit uit vaccinatie onvoldoende is. Dit geldt ook voor IBR/IPV. Vanaf de leeftijd van drie maanden is de maternale immuniteit tegen IBR/IPV voldoende afgenomen om tot vaccinatie over te kunnen gaan. Vanaf die leeftijd kan een rund dus doorgaan voor het eerst tegen IBR/IPV worden gevaccineerd.

Doordat de exploitant op grond van artikel 1.64, eerste lid, van het besluit de ruimte heeft om de vaccinatiecycle af te stemmen op zijn bedrijfsvoering, is er zonder nadere voorziening een risico dat er een stroom aan ongevaccineerde dieren ontstaat tussen inrichtingen als dieren naar een andere inrichting worden verplaatst voordat de basis- of herhaalvaccinatie heeft plaatsgevonden. Dat kan een risico zijn voor de verspreiding van IBR/IPV in Nederland. Om dat te voorkomen is in artikel 1.64, derde lid, van het besluit geregeld dat nog niet gevaccineerde runderen die naar een andere inrichting worden verplaatst, in elk geval moeten zijn gevaccineerd voordat ze worden afgevoerd. De oorspronkelijke houder dient hier dus in zijn bedrijfsvoering rekening mee te houden. De verplichting om runderen in elk geval te vaccineren voordat ze worden verplaatst, geldt uiteraard alleen voor zover de vaccinatieverplichting ten aanzien van een rund van toepassing is, dus als het drie maanden of ouder is. Een uitzondering op deze verplichting geldt wanneer het niet-gevaccineerde dier wordt verplaatst naar een inrichting buiten Nederland, of wordt afgevoerd naar de slacht. In dat geval is er geen risico voor de verspreiding van IBR/IPV in Nederland.

Een en ander neemt overigens niet weg dat in de situatie dat in strijd met artikel 1.64, derde lid, van het besluit een ongevaccineerd rund wordt verplaatst naar

een andere inrichting in Nederland, de exploitant van de inrichting waarnaar het dier wordt verplaatst, er alsnog voor zorg moet dragen dat ten aanzien van dat dier wordt voldaan aan artikel 1.64, eerste lid, van het besluit. Een mogelijkheid is om dit aangevoerde rund te laten vaccineren bij de eerstvolgende koppelvaccinatie, wanneer dit past binnen de eisen die artikel 1.64, eerste lid, stelt. Als de koppelvaccinatie op zijn inrichting op een zodanig moment plaatsvindt dat ten aanzien van het individuele dier niet kan worden voldaan aan artikel 1.64, eerste lid, dan zal de exploitant dit rund individueel, en dus buiten de koppelvaccinatie om, moeten laten vaccineren.

In het geval dat een zeer recent gevaccineerd rund wordt verplaatst naar een inrichting waar ook moet worden gevaccineerd, hoeft de aanvoerende exploitant dat dier uiteraard niet onmiddellijk te vaccineren. Dat zou vanuit kosten oogpunt voor die exploitant ook onwenselijk zijn. Voor de werkzaamheid van de vaccinatie is een snelle herhalingsvaccinatie overigens geen probleem.

Voor de situatie waarin een exploitant aanvangt met het houden van runderen op een inrichting, waar eerder nog geen runderen werden gehouden, is in artikel 1.64, vijfde lid, van het besluit voorzien in een aparte bepaling. In dat geval is er nog geen sprake van een vaccinatiecycle waarbinnen de exploitant kan werkenhouder werkt. Deze exploitant heeft dan de ruimte om alle op de inrichting aanwezige runderen uiterlijk binnen acht maanden na aanvang van het houden van runderen op die inrichting, te vaccineren. Concreet betekent dit dat de periode van acht maanden waarbinnen dit dient te gebeuren, start op het moment dat een exploitant een eerste rund naar deze inrichting heeft vervoerd. Wanneer een rund nog niet eerder is gevaccineerd, en wanneer het een basisvaccinatie betreft die uit twee inentingen bestaat, dan moeten beide inentingen uiterlijk acht maanden na aanvang van het houden van runderen op die inrichting, zijn toegediend. Wanneer een rund wordt aangevoerd dat al eerder is gevaccineerd, dan dient de herhalingsvaccinatie uiterlijk acht maanden na aanvang plaats te vinden.

Het kan voorkomen dat een rund wordt aangevoerd, vlak voordat de periode van acht maanden van het aanvangen met houden van runderen, is verstreken. In dat geval zal een rund dus heel snel na aanvoer moeten worden gevaccineerd. De exploitant dient hier dus bij aanvoer rekening mee te houden.

5.1.4. Het inzetten van vaccins voor bestrijding en de vaccinatiecycle in relatie tot de bijsluiter van de vaccins

De indicaties waarvoor IBR-/IPV-vaccins zijn toegelaten, betreffen de vermindering van de duur en intensiteit van ziekteverschijnselen bij runderen én de vermindering van uitscheiding van veldvirus. De toepassing van IBR/IPV-vaccins met als specifieke indicatie het bestrijden en uitroeien van IBR/IPV, is evenwel door geen enkele fabrikant beschreven of onderzocht. Er zijn door fabrikanten ten aanzien van de bestrijding en uitroeiing van IBR/IPV dus geen claims gemaakt. Dat betekent dat de IBR-/IPV-vaccins niet zijn toegelaten om te worden toegepast voor bestrijding en uitroeiing.

Niettemin bieden, zoals toegelicht in paragraaf 2.2.1, de diergeneesmiddelenverordening en de diergezondheidsverordening ruimte om in het kader van de bestrijding van dierziekten af te wijken van de reguliere bepalingen van de diergeneesmiddelenverordening. Bij het verplichtstellen van het gebruik van een diergeneesmiddel mag in dat geval worden afgeweken van bepaalde voorschriften behorende bij de vergunning voor het in de handel brengen van de betreffende vaccins. Dit onder de voorwaarde dat die maatregel passend en noodzakelijk is.

De afgelopen jaren is in de praktijk de brede ervaring opgedaan met het gebruik van de momenteel toegelaten vaccins bij de private bestrijding van IBR/IPV. Hierbij worden IBR-/IPV-vaccins voor bestrijding ingezet en met een halfjaarlijks vaccinatieschema toegepast. In de bijsluiters van de verschillende vaccins zijn verschillende vaccinatieschema's opgenomen, behorende bij de indicatie of de indicaties die in de bijsluiters zijn opgenomen. Deze schema's kunnen variëren van halfjaarlijkse of jaarlijkse herhalingsvaccinaties. In enkele gevallen zijn er nog andere, specifieke vaccinatieschema's in de bijsluiters opgenomen, ook afhankelijk van welk type vaccin (geïnactiveerd of levend-geattenuëerd) wordt toegepast.

Bij de bestrijding van IBR/IPV is een halfjaarlijkse vaccinatie effectief gebleken. Dit blijkt uit de literatuur maar ook uit praktijkervaring in Nederland (in het private programma van de zuivel) en in het buitenland. In België is men zeer vergevorderd met het uitroeien van IBR/IPV (inmiddels is 99,2% van de inrichtingen met gehouden rundvee in België vrij van IBR/IPV). Daar wordt een door de Europese Commissie goedgekeurd uitroeiingsprogramma toegepast, met als basis een vaccinatieprogramma waarbij runderen halfjaarlijks, en minimaal één keer in een periode van uiterlijk acht maanden, opnieuw moeten worden gevaccineerd. Hierbij worden dezelfde vaccins ingezet als in Nederland.¹⁶

Er zijn in het verleden studies gedaan, waarbij gekeken is naar de effecten van vaccinatie op tussenbedrijfstransmissie. Hierbij werd gebruik gemaakt van een vaccinatieschema waarbij halfjaarlijks werd gevaccineerd zonder basisvaccinatie.^{17 18} De tussenbedrijfstransmissie (Rh) is een maat voor hoe gemakkelijk een besmet bedrijf kan leiden tot besmettingen op andere bedrijven. Een $R_h < 1$ resulteert uiteindelijk in het uitdoven van een epidemie, bij een $R_h > 1$ zal het virus zich steeds weer kunnen verspreiden naar andere bedrijven en is een effectieve bestrijding niet haalbaar. Deze studies toonden met de halfjaarlijkse vaccinatie een R_h aan van < 1 , mits gecombineerd met andere maatregelen zoals het beperken van dierbewegingen tussen bedrijven. Er zijn geen studies gedaan met een schema waarbij jaarlijks werd gevaccineerd waarbij ook het effect op de R_h is gemeten.

Voorts heeft de deskundigengroep dierziekten in 2017 aangegeven dat bij tweemaal per jaar vaccineren een groter effect mag worden verwacht dan bij eenmaal per jaar vaccineren.¹⁹ Een lagere frequentie van vaccineren zou tot meer grote uitbraken na introductie van het virus kunnen leiden en tot een verlenging van de nationale bestrijding.

Tegen deze achtergrond is het passend en noodzakelijk met het oog op de bestrijding en uitroeiing van IBR/IPV, in afwijking van de indicaties waarvoor IBR-/IPV-vaccins zijn toegelaten, de exploitanten te verplichten om runderen minimaal tweemaal per jaar te vaccineren tegen IBR/IPV (artikel 1.64, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van het besluit).

¹⁶ PM.

¹⁷ Mars MH, De Jong MCM, Franken P, van Oirschot JT. (2000a) Efficacy of a live gE-negative BHV-1 vaccine in cattle in the field. PhD thesis, University of Utrecht, The Netherlands 2000; 15-28.

¹⁸ Bosch J.C., De Jong M.C.M., Franken P., Frankena K., Hage J.J., Kaashoek M.J., Maris-Veldhuis M.A., Noordhuizen J.P.T.M., Van der Poel W.H.M., Verhoeff J., Weerdmeester K., Zimmer G.M. & Van Oirschot J.T. (1998). An inactivated gE-negative marker vaccine and an experimental gD-subunit vaccine reduce the incidence of bovine herpesvirus-1 infections in the field. *Vaccine*, 16, 265-271.

¹⁹ PM.

Alle toegelaten DIVA-vaccins tegen IBR/IPV in de EU, ongeacht de vaccinatieschema's in de bijsluiter, mogen op grond van dit besluit worden ingezet. De vaccins kunnen volgens de bijsluiter worden toegepast bij alle soorten runderen, dus ook bij waterbuffels (*Bubalus bubalis*).

De verplichting om minimaal twee keer per jaar te vaccineren betekent voor sommige vaccins dat niet alleen ten aanzien van de indicaties waarvoor IBR-/IPV-vaccins zijn toegelaten, maar ook ten aanzien van de termijnen waarbinnen telkens moet worden gevaccineerd, wordt afgeweken van hetgeen terzake in de bijsluiter van het vaccin is opgenomen. Dit speelt met name bij vaccins waar in de bijsluiter een vaccinatieschema is opgenomen met jaarlijkse hervaccinatie. In die situatie zal de Rh niet <1 zijn en bestaat dus de kans op verspreiding van IBR/IPV naar andere bedrijven. Dit zou onwenselijk zijn. Om deze reden is in artikel 1.64, vierde lid, van het besluit bepaald dat het in voorkomend geval is toegestaan af te wijken van hetgeen in de bijsluiter is opgenomen over de termijn voor herhaalvaccinatie, om te voldoen aan het eerste lid.

De deskundigengroep dierziekten heeft aangegeven dat een vaccinatie met een termijn van vier tot acht maanden ook leidt tot een effectieve bestrijding van IBR/IPV.²⁰ Daarom is in artikel 1.64, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van het besluit bepaald dat de dieren minimaal vier en maximaal acht maanden na de vorige vaccinatie moeten worden gevaccineerd. Hierbij is de voorwaarde wel dat runderen twee keer per twaalf maanden worden gevaccineerd (artikel 1.64, eerste lid, onderdeel c, van het besluit). Dit om te voorkomen dat dieren elke acht maanden worden gevaccineerd en er toch een kans ontstaat op verspreiding van IBR/IPV-virus naar andere inrichtingen. De effectiviteit van het interval van vier tot acht maanden waarbij er wel twee vaccinatie per twaalf maanden moeten plaatsvinden, is niet onderzocht. De ervaringen met het inzetten van vaccinatie bij de uitroeiing van IBR/IPV in België ondersteunen niettemin de inschatting dat de effectiviteit ook met deze regel zal zijn geborgd.

5.1.5 Vaccinatie bij extensief gehouden runderen

Voor exploitanten van extensief gehouden runderen is in artikel 1.65 van het besluit voorzien in een aparte bepaling over de vaccinatie die afwijkt van de hoofdregel. Het gaat om een exploitanten met een gebied met een bezettingsdichtheid van minder dan 1 rund per 1,5 hectare, op enig moment. Hiermee vallen exploitanten van vleesvee, die soms ook in natuurterreinen worden geweid maar een stuk minder extensief, buiten de reikwijdte van deze uitzondering.

Deze groep exploitanten vormt een aparte categorie. Sommige van de terreinen in kwestie zijn honderden hectares groot, terwijl er maar enkele tientallen runderen lopen. Het betreft voornamelijk reproducerende kuddes, dus kuddes waar geboortes plaatsvinden. Er zou zonder nadere voorziening door een exploitant een zeer grote inspanning moeten worden geleverd om dit soort runderen te laten vaccineren. Deze runderen lopen jaarrond buiten, zijn vaak niet gewend aan nabijheid van mensen en worden in principe niet op vaste momenten gevangen, wat het uitvoeren van bepaalde handelingen, zoals vaccinatie, bemoeilijkt. Er komen op deze natuurterreinen ook runderen voor die weliswaar tot de kudde behoren, maar zeer solitair leven. Ook zijn sommige van de aanwezige runderen zeer schuw of verwilderd. Het is niet ongebruikelijk dat

²⁰ Verslag Deskundigengroep Dierziekten van 26 januari 2024 over IBR; www.deskundigengroepdierziekten.nl

deze runderen nooit "in de hand komen" en dat zou betekenen dat deze runderen dan specifiek voor een IBR/IPV-vaccinatie zouden moeten worden gevangen. Een gevolg daarvan is dan, dat er in meerdere gevallen gebruik gemaakt moet worden van een verdoving op afstand. Het meerdere malen per jaar vaccineren van al deze runderen is vanwege het geringe veterinaire risico, maar ook omdat het een zeer kostbare en arbeidsintensieve aangelegenheid is, niet proportioneel.

Daarbij komt dat het aantal inrichtingen binnen deze categorie zeer beperkt is. Doordat runderen vrijwel niet in contact komen met gehouden runderen op andere inrichtingen, is de kans dat deze runderen een eventuele IBR/IPV-besmetting overdragen naar andere runderen of tussen inrichtingen, verwaarloosbaar. Het lage veterinaire risico op een besmetting met IBR/IPV in dit soort kuddes, het uitgestrekte leefgebied van de runderen en de hiervoor genoemde praktische bezwaren, maakt het voor de exploitant zeer lastig, arbeidsintensief en kostbaar om alle aanwezige runderen tweemaal per jaar te vangen en te laten vaccineren tegen IBR/IPV. Het is dus niet proportioneel om te eisen dat alle dieren in zo'n kudde tweemaal per jaar worden gevaccineerd. Desondanks zijn ook deze runderen, net als runderen op reguliere inrichtingen, vatbaar voor IBR/IPV en dus is enige bescherming uit vaccinatie gewenst, ingeval er toch IBR/IPV in een kudde aanwezig blijkt te zijn.

Tegen deze achtergrond is het uit veterinair en uit praktisch oogpunt wenselijk en verantwoord om deze exploitanten met een alternatief vaccinatieschema te laten werken.

Op vrijwel geen van deze natuurterreinen is een mogelijkheid tot opstallen aanwezig. Daarom is in aanvulling op de eisen aan de bezettingsdichtheid ook als voorwaarde voor deze uitzondering in het besluit opgenomen dat de inrichting geen mogelijkheid heeft tot het opstallen van runderen. Met het opstallen wordt in dit geval het bijeenbrengen van de runderen in een stal of een vangkraal bedoeld.

Voor deze exploitanten geldt een vaccinatieplicht, waarbij alle runderen vanaf een leeftijd van drie maanden moeten worden gevaccineerd. Hierbij geldt dat elk kalenderjaar minimaal 85% van de aanwezige runderen moet worden gevaccineerd, waarbij een herhalingsvaccinatie niet eerder dan drie of later dan vijftien maanden na de vorige vaccinatie mag worden uitgevoerd, omdat het anders in theorie mogelijk zou zijn dat een exploitant besluit om de vaccinatie op 31 december van een kalenderjaar uit te voeren en de volgende vaccinatie op 1 januari van het volgende kalenderjaar. In dat geval zou de exploitant hebben voldaan aan de verplichting van een vaccinatie per kalenderjaar, maar dit is voor de werkzaamheid en de effectiviteit onwenselijk. Daarom is de vereiste dat er minimaal drie maanden tussen de herhalingsvaccinaties moet zitten. Om de exploitant met betrekking tot het vangen van de runderen voor vaccinatie enige flexibiliteit te geven, is bepaald dat de volgende vaccinatie niet later dan vijftien maanden mag worden uitgevoerd. Vanzelfsprekend moet ook dan nog ieder kalenderjaar worden gevaccineerd.

Voor het bepalen van het aantal te vaccineren runderen wordt de peildatum van 1 maart van het voorgaande jaar gehanteerd, omdat op zulke inrichtingen na 1 maart de meeste kalveren worden geboren. Op deze wijze kan een exploitant zelf besluiten welke runderen de exploitant eventueel wel of niet laat vaccineren. Ook kan een exploitant zelf bepalen wanneer runderen worden gevaccineerd, bijvoorbeeld op een moment dat enkele runderen voor andere doeleinden "in de hand komen", zoals het aanbrengen van een oormerk onder toepassing van de

regels over identificatie van dieren (artikel 5b.20 van de Regeling houders van dieren).

Er is een kans dat er IBR/IPV in dit soort kuddes aanwezig is. Daarom is, ondanks dat deze kans gering is, vaccinatie van runderen in deze kuddes noodzakelijk en proportioneel. De exploitant kan er niettemin voor kiezen te worden is uitgezonderd van de vaccinatieplicht als door middel van testen is aangetoond dat IBR/IPV niet voorkomt bij de runderen. Dit is geregeld in artikel 1.75 van het besluit.

5.1.6. Vaccinatie op bepaalde categorieën gemengde inrichtingen

Ook voor exploitanten van inrichtingen met meer dan 100 aangevoerde mannelijke runderen, op inrichtingen waar ook ander rundvee, zoals melkvee, aanwezig is, is in artikel 1.66 van het besluit voorzien in een afwijkende vaccinatieverplichting, ten aanzien van de aangevoerde mannelijke runderen. Het gaat hier om inrichtingen waar de mannelijke dieren – meststieren – continu gescheiden van vrouwelijke runderen worden gehouden in aparte stallen; deze meststieren worden alleen naar een slachthuis of buiten Nederland afgevoerd. Deze dieren worden gescheiden gehouden van ander rundvee, omdat zij vaak een andere gezondheidsstatus hebben. Het risico dat deze dieren het virus bij aanvoer bij zich dragen en daarna verspreiden is laag, maar niet nul. Daarom moeten deze dieren continu gescheiden worden gehouden van ander rundvee. Vanwege de relatief korte levensduur van deze dieren – meststieren worden ongeveer 24 maanden oud – en het lagere risico op de verspreiding van IBR/IPV-virus kan worden volstaan met een éénmalige vaccinatie bij aanvoer met een toegelaten levend-geattenuëerd IBR/IPV-vaccin. Ook de veiligheid van de dierenarts en exploitant is een reden voor een afwijkend vaccinatieregime. Vaccinatie van grote groepen stieren op grotere gemengde inrichtingen brengt extra veiligheidsrisico's met zich mee ten opzichte van vaccinatie van kleine groepen dieren. Het vaccineren van stieren die in groepshuisvesting worden gehouden, is gevaarlijk voor de dierenarts en de exploitant. Hoe vaker een dierenarts zulke stieren moet vaccineren, hoe gevaarlijker het is. Tweemaal per jaar vaccineren is dan gevaarlijker dan éénmaal vaccineren.

In de praktijk kan het voorkomen, zoals bij biologische houders, dat er een kleine uitloop bij de stal aanwezig is. Deze verplichting volgt uit verordening nr. 2020/464, bijlage I, onderdeel 1.1.²¹ Daarom valt een inrichting met een stal met een kleine uitloop ook onder de voorwaarden van dit artikel, op voorwaarde dat er géén direct contact met runderen rondom de uitloop mogelijk is. De runderen moeten immers continu gescheiden worden gehouden van andere runderen.

De eenmalige vaccinatie van mannelijke, aangevoerde dieren moet uiterlijk op de dag ná aanvoer worden uitgevoerd. De immuniteitsduur van deze eenmalige vaccinatie is voldoende om bescherming te bieden tijdens de periode vanaf aankomst op de inrichting tot en met de afvoer. Hier mag geen geïnactiveerd BoHV-1 vaccin worden gebruikt, maar moet een levend-geattenuëerd vaccin worden gebruikt, omdat dit typevaccin een betere immuunrespons geeft na

²¹ Uitvoeringsverordening (EU) 2020/464 van de Commissie van 26 maart 2020 tot vaststelling van een aantal uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de documenten die nodig zijn voor de erkenning met terugwerkende kracht van perioden in het kader van de omschakeling, de productie van biologische producten en de door de lidstaten te verstrekken informatie (PbEU 2020, L 098).

éénmalige vaccinatie en daarmee de kans op spreiding van eventueel geïntroduceerd IBR-virus veel kleiner is dan bij gebruik van geïnactiveerde vaccins. Dit is door deskundigen bevestigd.²²

Andere runderen op zulke inrichtingen moeten wel overeenkomstig artikel 1.64 worden gevaccineerd, tenzij er sprake is van een andere uitzondering die volgt uit het besluit.

Voor de grens van 100 meststieren is gekozen omdat op inrichtingen met meer dan 100 stieren deze runderen vrijwel altijd in een aparte stal of aparte stallen worden gehouden. Op inrichtingen met minder dan 100 stieren, is dit niet altijd het geval. Het veterinaire risico, dus de kans dat er ander rundvee in aanraking komt met de aangevoerde, mogelijk met IBR/IPV-besmette stieren, wordt op kleinere gemengde inrichtingen – inrichtingen waar minder dan 100 aangevoerde mannelijke runderen worden gehouden – juist groter ingeschat. Daarmee is er een reëel risico dat er transmissie plaatsvindt naar dit overige rundvee doordat (indirect) contact tussen de stieren en het overig rundvee eenvoudiger is, dan op grotere gemengde inrichtingen. Daarom moeten exploitanten van kleinere inrichtingen hun stieren wel twee keer per jaar laten vaccineren overeenkomstig de hoofdregel van artikel 1.64 van het besluit. Gezien de aantallen is dit praktisch beter uitvoerbaar dan op grotere inrichtingen, en ook minder onveilig.

5.2. Uitzonderingen op de vaccinatieverplichting

5.2.1. Runderen die onder een dierproef vallen

Op onderzoekinstellingen, zoals een universiteit, worden vaak dierproeven uitgevoerd. Het gaat dan om instellingen waar dieren, waaronder ook runderen, worden gehouden met als primair doel het doen van (wetenschappelijk) onderzoek dat niet op commerciële rundveehouderijen kan en mag worden uitgevoerd; bijvoorbeeld onderzoek met bepaalde infectieuze agentia of middelen die niet in de voedselketen terecht mogen komen. Hiervoor is een projectvergunning op grond van artikel 10a van de Wet op de dierproeven nodig. Dit onderzoek staat altijd onder toezicht van proefdierexperts van de onderzoekinstelling en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA). Dieren van dit soort onderzoekinstellingen worden doorgaans afgevoerd ter destructie, waardoor het risico op eventuele verspreiding van IBR/IPV naar andere inrichtingen verwaarloosbaar is.

Ook op reguliere rundveebedrijven kunnen runderen onderdeel uitmaken van een dierproef en daarmee van de vergunning voor de onderzoekinstelling. Vaak betreft het hier dan veld- of praktijkonderzoek. Ook in deze onderzoeken kan het voorkomen dat vaccinatie tegen IBR/IPV interfereert met het doel van de dierproef.

Daarom hoeven deze runderen op grond van artikel 1.63, eerste lid, van het besluit, wanneer vaccinatie tegen IBR/IPV interfereert met het onderzoek, niet tegen IBR/IPV te worden gevaccineerd. Wanneer een exploitant zich beroept op de uitzondering in artikel 1.63, eerste lid, van het besluit dan zal deze bij controle door de toezichthouder per dierproef moeten onderbouwen dat vaccinatie tegen IBR/IPV bij de betreffende runderen interfereert met het doel van de proef.

De uitzondering is gekoppeld aan de runderen die onderdeel uitmaken van een dierproef, en niet aan de onderzoekinstelling of de reguliere rundveebedrijven

²² PM.

als geheel. In de praktijk is dit voor de reguliere rundveebedrijven van belang. Een belangrijk verschil met onderzoeksinstellingen is dat deze reguliere rundveebedrijven primair een commerciële productiedoelstelling (melk en/of vlees) hebben. Hier hoort de aan- en afvoer van levende runderen ook bij. Dit betekent dat er bij deze inrichtingen wél een risico bestaat op verspreiding van IBR/IPV, wanneer dit soort inrichtingen, die betrokken zijn in een dierproef, algeheel zouden worden uitgezonderd van de vaccinatieplicht. Het is voor de toezichthouder op afstand namelijk niet altijd duidelijk of de dieren die niet gevaccineerd worden, op een onderzoeksinstelling of op een regulier rundveebedrijf staan. De overige runderen op de inrichting, dus alle runderen die niet deelnemen aan de dierproef waarvoor een projectvergunning volgens artikel 10a Wet op de dierproeven is verleend en vaccinatie tegen IBR/IPV interfereert met het doel van het onderzoek, vallen onder de hoofdverplichting van dit besluit tenzij deze op een andere manier zijn uitgezonderd. Voor sommige dierproeven geldt dat met het oogpunt van het uit te voeren onderzoek (niet vanuit wet- of regelgeving) zogenaamde "specific pathogen free" dieren of seronegatieve dieren zijn vereist. Dit soort dieren kan worden verkregen van inrichtingen die op een andere wijze zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht.

Wanneer runderen die onderdeel uitmaken van een dierproef levend worden afgevoerd naar een andere inrichting waarvoor de vaccinatieplicht geldt, dan dienen zij vervolgens door de exploitant van die andere inrichting alsnog te worden gevaccineerd op grond van artikel 1.64 van het besluit, tenzij die inrichting op een andere manier is uitgezonderd op grond van dit besluit.

5.2.2 *Bison bonasus (wisent)*

Voor runderen die behoren tot de soort *Bison bonasus* (de wisent) is in artikel 1,63, tweede lid, van het besluit voorzien in een uitzondering op de vaccinatieplicht. Hoewel deze dieren besmet kunnen zijn met IBR/IPV en eventueel kunnen bijdragen aan de verspreiding ervan, kan hun rol in de verspreiding in de praktijk als verwaarloosbaar worden aangemerkt. Er zijn in Nederland momenteel heel weinig wisenten (circa 200) en deze wisenten worden altijd, behalve in dierentuinen, extensief gehouden.²³ Daarom is de wisent uitgezonderd van de hoofdverplichting in dit besluit.

Niettemin kan het op termijn, wanneer de voortgang van de bestrijding van IBR/IPV zou stikken en uit analyses zou blijken dat inrichtingen met wisenten daar debet aan zijn, nodig zijn om de wisent niet langer uit te zonderen van de vaccinatieplicht. Artikel 1.63, derde lid, van het besluit voorziet daarom in een bevoegdheid van de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om alsdan bij ministeriële regeling op korte termijn te regelen dat de uitzondering voor de *Bison bonasus* vervalt.

Op inrichtingen waar zowel runderen van de soort *Bison bonasus* als runderen behorende tot de geslachten *Bos spp* en *Bubalus spp* worden gehouden, geldt de uitzondering alleen voor de *Bison bonasus*. Dat betekent dat de andere runderensoorten op die inrichting wel onder de op die inrichting geldende verplichting vallen.

Voorzien is in een uitzondering op de vaccinatieverplichting voor exploitanten van inrichtingen van een bijzondere categorie. Dit betreft bepaalde type

²³ PM.

inrichtingen die een laag risico vormen voor de verspreiding van het IBR/IPV-virus, of type inrichtingen waarbij de vaccinatieplicht buitenproportionele uitvoeringslasten voor de exploitant zou opleveren.

In paragraaf 14.3 is een onderscheid gemaakt tussen inrichtingen met een aanmeldplicht en zonder een aanmeldplicht. Voor handhavingsdoeleinden is het noodzakelijk dat er een goed inzicht is in de verschillende typen inrichtingen die zijn uitgezonderd. De regels voor inrichtingen zonder aanmeldplicht zijn opgenomen in artikel 1.67. Voor de inrichtingen in dat artikel geldt dat deze een bepaalde erkenning of status hebben, waardoor een aanmelding niet noodzakelijk is. Deze inrichtingen kunnen door de NVWA eenvoudig worden herkend.

Voor de inrichtingen onder artikel 1.68 geldt dat deze niet als zodanig bekend zijn en daarom moeten deze houders zich eenmalig melden bij de minister, via de aangewezen databank.

5.2.3. Erkende spermawincentra

Exploitanten van erkende spermawincentra zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting (artikel 1.67, onderdeel a, van het besluit). Spermawincentra zijn inrichtingen waar fokstieren worden gehouden voor de productie van sperma. Een spermawincentrum moet door de minister zijn erkend. De voorwaarden voor erkenning volgen uit artikel 94, eerste lid, onderdeel b, van de diergezondheidsverordening. Runderen kunnen alleen tot een spermawincentrum worden toegelaten als zij vrij zijn van IBR/IPV. Dit volgt uit artikel 16, onderdeel b, van verordening nr. 2020/686,²⁴ in samenhang met de artikelen 10, 11, en 12 van verordening nr. 2020/688. Hieruit volgt dat alleen runderen die aantoonbaar vrij zijn van IBR/IPV op een spermawincentrum mogen worden aangevoerd. Vervolgens wordt op spermawincentra bewakingsonderzoek gedaan om aan te tonen dat er geen dierziekten, waaronder IBR/IPV, aanwezig zijn (artikel 16, onderdeel f, van verordening nr. 2020/686). Om die reden zijn de verplichtingen uit hoofde van het onderhavige besluit niet van toepassing op exploitanten van spermawincentra. Deze categorie inrichtingen vormt geen risico voor de verspreiding van IBR/IPV-virus.

5.2.4 Dierentuinen

Exploitanten van dierentuinen waar runderen worden gehouden zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht (artikel 1.67, onderdeel b, van het besluit). Een dierentuin is een permanente inrichting waar levende wilde dieren worden gehouden om gedurende ten minste zeven dagen per jaar te worden tentoongesteld aan het publiek, met uitzondering van circussen en dierenwinkels (artikel 4.1 van het Besluit houders van dieren), en beschikt over een vergunning als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van het Besluit houders van dieren. Runderen in dierentuinen komen niet in contact met gevoelige runderen op commerciële of inrichtingen met hobbymatig gehouden rundvee. Dierentuinen vormen daarmee een verwaarloosbaar risico voor de verspreiding van IBR/IPV-virus in Nederland.

²⁴ Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/686 van de Commissie van 17 december 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de erkenning van inrichtingen voor levende producten en de traceerbaarheids- en diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van levende producten van bepaalde gehouden landdieren (PbEU 2020, L 174).

5.2.5 Erkende verzamelcentra

Exploitanten van erkende verzamelcentra waar runderen worden verzameld (artikel 94, eerste lid, onderdeel a, van de diergezondheidsverordening, of krachtens artikel 1.40 van het Besluit houders van dieren), zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting (artikel 1.67, onderdeel c, van het besluit). Dieren die op deze inrichtingen worden aangevoerd, kennen een diversiteit aan herkomst, waar ook dieren bij kunnen zitten die het IBR/IPV-virus bij zich dragen. Door de stress van samenbrengen bestaat een verhoogd risico op reactivatie van IBR/IPV-virus en vervolgens uitscheiding hiervan in de omgeving. Doordat dieren slechts kortdurend op een verzamelcentrum aanwezig zijn, is onvoldoende effectiviteit uit vaccinatie tegen IBR/IPV te verwachten. Deze periode is te kort om voldoende immuniteit tegen het virus op te bouwen. Daarom zal vaccinatie niet bijdragen aan het verminderen van eventuele verspreiding van IBR/IPV-virus vanaf verzamelcentra. Een exploitant die dieren vanaf een verzamelcentrum aanvoert, zal zelf een risico-inschatting voor zijn eigen inrichting moeten maken. Voorts heeft de deskundigengroep dierziekten in maart 2018 geoordeeld dat de bijdrage van besmette runderen op verzamelcentra aan de verspreiding van IBR/IPV-virus verwaarloosbaar is, omdat hier voornamelijk jonge dieren samenkomen die worden afgevoerd voor export of naar vleeskalverbedrijven. Vleeskalverbedrijven kennen een laag risico op de verspreiding van IBR/IPV naar andere inrichtingen, omdat de kalveren daarvandaan in de praktijk alleen naar een slachthuis of naar buiten Nederland worden verplaatst.

5.2.6 (Erkende) quarantaine-inrichtingen

Quarantaine-inrichtingen zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht op grond van artikel 1.67, onderdeel d, van het besluit. Quarantaine-inrichtingen zijn locaties waar runderen worden samengebracht vooraf aan export naar andere EU-lidstaten of landen buiten de Europese Unie (bijvoorbeeld artikel 11, tweede lid, onderdeel b, van verordening nr. 2020/688). Er is onderscheid tussen erkende quarantaine-inrichtingen als bedoeld in artikel 14 van verordening nr. 2019/2035²⁵ en quarantaine-inrichtingen waarvandaan dieren naar buiten de Europese Unie worden verplaatst.

Een quarantaineperiode duurt doorgaans 30 dagen (artikel 11, tweede lid, onderdeel b, en artikel 12, tweede lid, onderdeel b, van verordening nr. 2020/688), plus nog enkele dagen waarin de dieren in de quarantaine-inrichting worden aangevoerd. Dieren zijn dus per definitie kort aanwezig en zou de naleving van de eisen van dit besluit disproportioneel maken. Het is ook onnodig, omdat de risico's beperkt zijn. Tijdens de quarantaineperiode worden de dieren getest op de aanwezigheid van bepaalde dierziekten, afhankelijk van de bestemming. De kans dat er IBR-/IPV-virus in een quarantaine-inrichting binnenkomt is daarom gering, en ook omdat verkopende veehouders in de praktijk hun dieren vaak al vooraf aan de quarantaine laten onderzoeken op IBR-/IPV-virus, om het risico op IBR-/IPV-positieve testuitslagen in de quarantaineperiode minimaal te houden. Afvoer van dieren vanuit quarantaine-inrichtingen is in principe alleen voor vervoer naar lidstaten of derde landen. Dieren die uit de quarantaine verwijderd moeten worden omdat ze niet aan de

²⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2035 van de Commissie van 28 juni 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft regels voor inrichtingen waar landdieren worden gehouden en broederijen, alsmede voor de traceerbaarheid van bepaalde gehouden landdieren en broedeieren (PbEU 2019, L 314).

gezondheidsvoorwaarden van de quarantaine voldoen, mogen echter wel worden afgevoerd naar een inrichting in Nederland. Hier bestaat een bepaald risico van versleping van IBR-/IPV-virus. Daarom is, in het geval het dier wordt verplaatst naar een inrichting waar wordt gemonitord in plaats van gevaccineerd, vereist dat een aangekocht dier dat afkomstig is uit een quarantaine-inrichting na aanvoer op de inrichting moet worden onderzocht op IBR-/IPV-virus (artikel 1.76, derde lid, van het besluit). De eventuele risico's van versleping van IBR/IPV-virus zijn daarmee afgedekt.

Reguliere rundveehouderijen zoals een melkveehouderij of vleesveehouderij, waarvandaan individuele dieren op de betreffende inrichting in quarantaine worden gehouden voordat deze in een fokkerij-inrichting worden vervoerd, vallen niet onder deze uitzondering, tenzij deze beschikken over een erkenning als quarantaine-inrichting.

5.2.7. Slachthuizen

Exploitanten van slachthuizen zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting (artikel 1.67, onderdeel e, van het besluit). Runderen die op slachthuizen worden aangevoerd zijn maar zeer kort aanwezig. Deze dieren moeten volgens de Regeling marktordening vlees zo spoedig mogelijk na aankomst, maar in beginsel uiterlijk binnen 24 uur worden geslacht en kunnen dus niet meer levend worden afgevoerd (vgl. ook artikel 3, in samenhang met bijlage II, hoofdstuk IV, eerste lid, onderdeel 1, bij verordening nr. 2004/853).²⁶ Uitzondering is daarom veterinair verantwoord.

5.2.8. Tentoonstellingen en keuringen

Exploitanten van tentoonstellingen en keuringen zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting (artikel 1.67, onderdeel f, van het besluit). Op tentoonstellingen en keuringen zijn dieren per definitie kortdurend aanwezig, in de meeste gevallen slechts één of twee dagen. Indien exploitanten van een tentoonstelling of keuring aan de eisen van dit besluit moeten voldoen, zou dit betekenen dat in die korte periode alle dieren moeten worden gevaccineerd. Dit zou een grote extra last voor deze exploitanten betekenen. Na afloop van de tentoonstelling moeten de dieren terugkeren naar de inrichting van herkomst of worden afgevoerd naar het slachthuis, zoals bepaald in artikel 4.15, achtste lid, van het Besluit houders van dieren. Runderen zijn vaak kortstondig aanwezig en daarom is het risico op besmetting en verspreiding van IBR/IPV, laag. In vrijwel alle gevallen worden door organisatoren van tentoonstellingen of beurzen, bovendien gezondheidseisen gesteld, ook met betrekking tot IBR/IPV. Dat betekent in de praktijk dat alleen met runderen aan een dergelijk evenement kan worden deelgenomen, als de houders kunnen aantonen dat de betreffende runderen vrij zijn van IBR/IPV-virus. In de praktijk blijkt dit al zelfregulerend te werken.

Tegen die achtergrond heeft het geen toegevoegde waarde om tentoonstellingen of beurzen met runderen te verbieden of aan beperkingen te onderwerpen door middel van aanvullende verplichtingen. Er is ook niet voorzien in verplichtingen voor exploitanten die hun runderen aanvoeren vanaf een dergelijk evenement.

5.2.9. Runderen op een inrichting waar runderen enkel worden gehouden ten behoeve van fokprogramma's

²⁶ Verordening (EG) Nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong (PbEU 2004, L 139).

Exploitanten van inrichtingen waar enkel mannelijke en vrouwelijke runderen worden gehouden ten behoeve van gebruik in een fokprogramma als bedoeld in verordening nr. 2016/1012²⁷ zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting (artikel 1.68 van het besluit) omdat deze inrichtingen in de praktijk op vrijwillige basis met betrekking tot IBR/IPV aan dezelfde strenge eisen voldoen als spermawincentra. Een voorbeeld hiervan is een inrichting waar enkel rundvee wordt gehouden ten behoeve van de fokkerij en niet ten behoeve van andere doeleinden. Ook hier geldt dat runderen alleen tot deze inrichting toegelaten worden, als deze al vrij zijn van IBR/IPV. Hier wordt een streng bewakingsonderzoek op de aanwezigheid van IBR/IPV-virus toegepast. Daarom vormt ook deze categorie inrichtingen geen risico voor de verspreiding van IBR/IPV-virus. Een voorwaarde is dat op een dergelijke inrichting geen runderen aanwezig zijn die voor een andere doelstelling worden gehouden, omdat voor die dieren niet de private regels gelden die waarborgen dat de dieren vrij zijn van IBR/IPV-virus. Een houder van runderen op een dergelijke inrichting moet zich wél melden bij de minister, omdat niet standaard inzichtelijk is dat deze inrichting is uitgezonderd.

5.2.10. Inrichtingen met een EU-status-vrij van IBR/IPV of met een aspirant EU-status-vrij van IBR/IPV

Artikel 1.67, onderdeel g, van dit besluit bepaalt dat een exploitant van een inrichting waaraan op grond van verordening nr. 2020/689 door de Europese Commissie de 'status-vrij' van IBR/IPV is gegeven, is uitgezonderd van de vaccinatieplicht. Voor deze inrichtingen gelden de strenge voorschriften van de Europese Unie; bovendien mag op deze inrichtingen op grond van voornoemde verordening niet worden gevaccineerd tegen IBR/IPV.

Artikel 1.70 van het besluit bevat regels waaronder een exploitant die stappen heeft gezet om de 'status-vrij' voor zijn inrichting te verkrijgen maar deze nog niet heeft, is uitgezonderd van de vaccinatieverplichting. Ook hier geldt dat vaccinatie tegen IBR/IPV interfereert met de inspanningen die een exploitant moet verrichten om deze status te verkrijgen. Daarom kan een exploitant die volgens de voorwaarden van bijlage IV, deel IV, hoofdstuk 1 van verordening 2020/689 de noodzakelijke stappen doorloopt om de status te behalen, zich ook aanmelden voor de uitzondering op de vaccinatieverplichting, mits hij kan aantonen bezig te zijn met de daarvoor benodigde onderzoeken. Daartoe dient hij de eerste testuitslagen te kunnen overleggen.

Het kost een exploitant na de aanmelding minimaal twaalf maanden om aan de vereisten te voldoen. Daarna heeft de Europese Commissie nog circa twee maanden nodig om te kunnen beoordelen of de aanvraag aan de vereisten voldoet. Daarom heeft een exploitant van een dergelijke inrichting in de praktijk maximaal veertien maanden de tijd om na de aanmelding als "aspirant" daadwerkelijk de status te verkrijgen, of niet. Als de veertien maanden zijn verstreken, valt de exploitant ofwel in de uitzondering van artikel 1.67, onderdeel g, van dit besluit, en anders onder de algemene vaccinatieverplichting

²⁷ Verordening (EU) 2016/1012 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende de zoötechnische en genealogische voorwaarden voor het fokken van, de handel in en de binnenkomst in de Unie van raszuivere fokdieren, hybride fokvarkens en levende producten daarvan en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 652/2014, de Richtlijnen 89/608/EEG en 90/425/EEG van de Raad en tot intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van dierfokkerij („Fokkerijverordening”) (PbEU 2016, L 171).

van artikel 1.64, eerste lid, van het besluit, tenzij zijn inrichting alsdan onder een ander regime valt.

5.2.11. Houders van vijf runderen of minder dan vijf runderen

In artikel 1.67, onderdeel h, van het besluit is een tijdelijke uitzondering op de vaccinatieverplichting opgenomen voor exploitanten van inrichtingen waar vijf of minder runderen worden gehouden. Het gaat hier om een relatief grote groep exploitanten die voor het overgrote deel hobbymatig runderen houden, naar schatting 7.500 inrichtingen. Er is voor gekozen om deze groep uit te zonderen van de vaccinatieverplichting in dit besluit, omdat het veterinaire risico van deze groep beperkt is. IBR/IPV-virus kan zich op kleine inrichtingen waar weinig nieuwe dieren worden aangevoerd niet makkelijk handhaven, omdat er weinig dieren besmet kunnen worden. De kans dat latent besmette dieren die het virus bij zich dragen, dit opnieuw gaan uitscheiden is klein, omdat vanuit deze inrichtingen minder handelsbewegingen plaatsvinden en er daardoor minder kans is op reactivatie van het virus door stress. Tenslotte komen dieren op kleine inrichtingen minder vaak in contact met andere runderen (minder handelsbewegingen) en zijn ze vaak al, zonder dat dit bekend is, vrij van IBR. De kans dat deze kleinschalige inrichtingen (her)besmetting van grotere inrichtingen veroorzaken is daarmee verwaarloosbaar. De deskundigengroep dierziekten heeft dit bevestigd in haar advies van 28 augustus 2017.²⁸ Het opleggen van een vaccinatieplicht of een alternatieve testverplichting zou een onevenredige lastenverzwaring voor deze exploitanten met zich brengen.

Uiteindelijk moeten deze inrichtingen, op het moment dat Nederland de Europese 'status-vrij' van IBR/IPV wil aanvragen, net als alle andere inrichtingen met gehouden rundvee, wel bewezen vrij zijn van IBR/IPV, om te kunnen voldoen aan het vereiste voor het verkrijgen van de 'status-vrij' dat 99,8% van de inrichtingen in Nederland vrij is van IBR/IPV. Daarom is in artikel II van dit besluit geregeld dat twee jaar na inwerkingtreding van dit besluit, de vaccinatieplicht ook zal gaan gelden voor deze inrichtingen. Deze inrichtingen hebben dus twee jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit besluit, de tijd om zich voor te bereiden op de toepassing van deze regels.

5.2.12. Bepaalde categorieën gemengde inrichtingen met vleesvee of vleeskalveren

Artikel 1.69 van het besluit bevat voorwaarden voor een bijzondere categorie inrichtingen om uitgezonderd te zijn van de vaccinatieverplichting. Het gaat hier om inrichtingen waar runderen permanent binnen worden gehouden en enkel worden afgevoerd naar eenzelfde soort inrichting, een slachthuis of buiten Nederland. Een inrichting die aan deze voorwaarden voldoet, speelt een verwaarloosbare rol in de verspreiding van IBR/IPV-virus, omdat er nauwelijks of geen contact met levende dieren van andere inrichtingen mogelijk is.²⁹ Binnen deze inrichtingen kan IBR/IPV-virus voorkomen, maar andere inrichtingen worden niet besmet.

In de praktijk gaat het hier om inrichtingen waar vleeskalveren worden gehouden. In de toekomst zal ook hier IBR/IPV naar verwachting niet meer voorkomen als deze dieren steeds meer afkomstig zijn van IBR/IPV-vrije inrichtingen. Ook inrichtingen met vleesstieren kunnen hier onder vallen. Een inrichting waar vleesstieren permanent binnen worden gehuisvest kent een

²⁸ Verslag deskundigengroep dierziekten IBR augustus 2017.
<https://www.deskundigengroepdierziekten.nl/>

²⁹ PM.

vergelijkbaar laag veterinair risico op de verspreiding van IBR/IPV naar andere inrichtingen.

Andere inrichtingen die onder deze uitzondering kunnen vallen zijn inrichtingen waar vrouwelijk rundvee met kalveren worden gehouden, bijvoorbeeld zoogkoeien met kalveren. Ook dan gelden dezelfde voorwaarden als voor inrichtingen waar vleeskalveren worden om het risico op verspreiding van virus naar andere inrichtingen te voorkomen: dieren moeten permanent binnen worden gehuisvest en mogen alleen naar de slacht of naar buiten Nederland worden afgevoerd.

Inrichtingen met melkvee vallen niet onder deze uitzondering. Dat zijn melkveehouderijen, ofwel inrichtingen waar melk voor consumptie wordt geproduceerd.

De reden is dat er vanaf melkveebedrijven doorgaans ook afvoer van runderen naar andere inrichtingen plaatsvindt. Ook al wordt het rundvee permanent binnen gehuisvest, het risico op verspreiding van IBR/IPV naar andere inrichtingen is hierdoor groot, en daarom wordt een dergelijke inrichting niet uitgezonderd van de verplichting.

§5.3 Regime van opsporing en afvoer van besmette runderen

5.3.1. Inleiding

Elke inrichting met rundvee is anders. Sommige exploitanten voeren regelmatig dieren aan en/of af, andere exploitanten vrijwel nooit. Sommige inrichtingen hebben grotere kans op contacten met andere inrichtingen, bijvoorbeeld door weidegang, dan andere inrichtingen. Ook de Ausgangssituatie ten aanzien van IBR/IPV zal op elke inrichting anders zijn. Het kan zijn dat IBR/IPV op sommige inrichtingen nog wel aanwezig is, maar nauwelijks nog een rol speelt. In een dergelijk geval kan het voor een exploitant gunstiger zijn om een andere mogelijkheid te hebben dan vaccinatie, gericht op het opsporen en afvoeren van IBR/IPV-dragerdieren. Omdat vaccinatie een terugkerende kostenpost is, is het economisch interessant om te kunnen stoppen met vaccineren. In dit gegeven ligt een belangrijke motivatie voor elke exploitant om actief de met IBR/IPV-besmette runderen op te sporen en af te voeren van de inrichting. Hierdoor worden individuele exploitanten gemotiveerd om hun inrichting vrij te laten worden van IBR/IPV, en hierdoor zal de nationale bestrijding van IBR/IPV voortgang boeken. Wanneer uit onderzoeken volgt dat op een inrichting geen of zeer weinig IBR-/IPV-virus (meer) aanwezig is, dan is het ook niet meer nodig om te vaccineren.

Daarom is voorzien in vier regimes als alternatief voor de vaccinatieverplichting, geregeld in paragraaf 14.4 van het besluit. Exploitanten hebben de gelegenheid om te kiezen welk regime het beste past bij hun situatie. Het uitgangspunt voor elk alternatief regime van de vaccinatieverplichting is dat, wanneer aan de gestelde vereisten wordt voldaan, er voldoende zekerheid bestaat dat een inrichting geen risico meer vormt voor de verspreiding van IBR/IPV-virus binnen de inrichting of naar andere inrichtingen. De mate van deze zekerheid is bij elk regime anders, maar voldoende om geen risico voor de voortgang van de nationale bestrijding te vormen.

5.3.2. Aanmeldingsverplichting

Exploitanten moeten zich aanmelden bij de minister voor toepassing van een van de alternatieve regimes (artikel 1.71 van het besluit). Bij de melding moet

duidelijk zijn om welk alternatief regime het gaat. Hierbij kan een keuze gemaakt worden uit een aanmelding als een zogenaamde "categorie 1; 2; 3 of 4-inrichting". Voor elke categorie gelden andere voorwaarden en verplichtingen. Deze voorwaarden en verplichtingen zijn opgenomen in de artikelen 1.71 tot en met 1.77 van het besluit.

Een exploitant die zich aanmeldt voor een uitzondering, is er zelf voor verantwoordelijk dat zijn inrichting voldoet aan de desbetreffende voorwaarden en dat de vereiste gegevens, zoals onderzoeksuitslagen, correct en volledig zijn geregistreerd in de daartoe aangewezen databank (artikelen 1.86 en 1.87 van het besluit).

5.3.3. Categorie 1-inrichting

Op basis van artikel 1.72, eerste lid, van het besluit kunnen exploitanten hun inrichting aanmelden als categorie 1-inrichting als er geen gE-antistoffen zijn aangetoond in bloedmonsters van runderen. Dit betreft éénmalig individueel onderzoek op gE-antistoffen tegen IBR/IPV-virus in bloedmonsters van alle aanwezige dieren van één jaar of ouder (artikel 1.72, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, van het besluit).

Als er dieren in de leeftijd van nul tot en met twaalf maanden aanwezig zijn op de inrichting, die zijn aangevoerd van andere inrichtingen dan moeten ook alle dieren van die leeftijdscategorie éénmalig individueel worden onderzocht. Runderen die vanaf die categorieën inrichtingen zijn aangevoerd, kunnen voor de aanvoer met IBR/IPV-virus besmet zijn geweest en vormen dus een risico. Deze plicht geldt evenwel niet voor runderen van deze leeftijdscategorie als de aangevoerde runderen alleen afkomstig zijn van een tentoonstelling of een keuring (artikel 1.67, onderdeel f, van het besluit), een inrichting met 'status-vrij' van IBR/IPV (artikel 1.67 onderdeel g, van het besluit) of van een andere categorie 1-inrichting of een categorie 3-inrichting. Bij keuringen en tentoonstellingen is er in de praktijk geen risico op besmetting (zie paragraaf 5.2.8), en bij inrichtingen met 'status-vrij' is er geen risico omdat die inrichtingen officieel vrij zijn van IBR/IPV. Inrichtingen van categorie 1 en 3 zijn inrichtingen die onder het private programma een zogenaamde "IBR-vrij status" hebben verkregen. Runderen die van beide typen inrichtingen zijn aangevoerd, kunnen geen IBR/IPV hebben binnengebracht en hoeven daarom niet alsnog te worden onderzocht.

Wanneer in het onderzochte bloed wel gE-antistoffen worden aangetoond, kan de exploitant zijn inrichting in beginsel niet aanmelden als categorie 1-inrichting, maar artikel 1.72, tweede lid, van het besluit voorziet onder voorwaarden in een uitzondering op grond waarvan aanmelding voor deze categorie alsnog mogelijk is. Dit is het geval wanneer bij het bloedonderzoek in ten hoogste twee, of als dat meer is, maximaal 10% van de onderzochte bloedmonsters gE-antistoffen worden aangetoond. In dat geval moet de exploitant de positieve runderen afvoeren binnen vier weken na de uitslag van het bloedonderzoek (artikel 1.72, tweede lid, onderdeel a, van het besluit). Vervolgens moeten tussen vier en acht weken na afvoer van deze runderen, wederom onderzoeken op de afwezigheid van gE-antistoffen worden uitgevoerd, om aan te tonen dat er geen viruscirculatie op de inrichting meer heeft plaatsgevonden (artikel 1.72, tweede lid, onderdeel b, van het besluit). Wanneer het gaat om een melkveehouderij – waar ten minste 30% van de runderen een melkkoe is en een melktank in gebruik is – moet de exploitant een tankmelkmonster laten onderzoeken op de afwezigheid van gE-antistoffen, en individuele bloedmonsters van drie van de nog aanwezige runderen – waar dat mogelijk is de runderen die in contact zijn

geweest met een afgevoerd rund dat jonger is dan twee jaar – laten onderzoeken. Als er minder dan drie runderen op de inrichting zijn, dan wordt dat aantal runderen onderzocht.

Wanneer het gaat om een andere inrichting, die dus geen melkveehouderij is, moet de exploitant individuele bloedmonsters van drie van de nog aanwezige runderen – waar dat mogelijk is de runderen die in contact met zijn geweest met een afgevoerd rund – laten onderzoeken. Als er minder dan drie runderen op de inrichting zijn, dan wordt dat aantal runderen onderzocht.

In het geval in dit onderzoek minder dan 10% van de dieren positief getest is op gE-antistoffen, kan worden aangenomen dat het om een oude infectie gaat en dat er waarschijnlijk recent geen viruscirculatie meer heeft plaatsgevonden op de inrichting. Het is dan veterinair verantwoord dat deze inrichtingen als categorie 1-inrichting kunnen worden aangemeld en worden uitgezonderd van de vaccinatieplicht. Als in meer dan 10% van de bloedmonsters gE-antistoffen worden aangetoond, dan is de kans te groot dat er nog recent viruscirculatie op de inrichting heeft plaatsgevonden. Er kan dan niet veilig worden gestopt met vaccineren; de exploitant kan dan niet worden aangemeld als categorie 1-inrichting en is dan niet uitgezonderd van de vaccinatieplicht.

Nadat een categorie 1-inrichting is aangemeld, dient de exploitant telkens te voldoen aan voorschriften, opgenomen in artikel 1.76, eerste tot en met vierde lid, van het besluit. Deze voorschriften gelden ook voor de aangemelde, hierna te behandelen categorie 2- en 3-inrichtingen, en worden in paragraaf 5.3.7 toegelicht.

5.3.4. Categorie 2-inrichting

Artikel 1.73 van het besluit voorziet in de voorwaarden waaronder een inrichting kan worden aangemeld als categorie 2-inrichting, waarvoor vervolgens een uitzondering geldt op de vaccinatieverplichting. Deze categorie komt grotendeels overeen met de "IBR-onverdacht status" van het private bestrijdingsprogramma. Deze categorie is alleen gericht op melkleverende inrichtingen. Aanmelding is mogelijk na een éénmalig tankmelkonderzoek, waarbij geen gE-antistoffen tegen IBR/IPV-virus worden aangetoond. In dat geval bestaat op deze inrichtingen voldoende zekerheid dat er geen actieve viruscirculatie plaatsvindt.

Voor aanmelding als categorie 2-inrichting, gelden striktere eisen dan voor de aanmelding als categorie 1- of 3-inrichting. Exploitanten hebben hierdoor de keuze om op een snelle manier IBR/IPV op hun inrichting uit te roeien, waarbij meer kosten worden gemaakt (ten opzichte van categorie 1), of een wat langduriger, goedkopere manier (ten opzichte van categorie 3). Het zal van de bedrijfsomstandigheden afhangen voor welke categorie een exploitant kiest.

5.3.5 Categorie 3-inrichting

Artikel 1.74 van het besluit bevat de eisen voor aanmelding van categorie 3-inrichtingen. Deze categorie is gericht op inrichtingen die eerder als categorie 2-inrichting zijn aangemeld. Wanneer zij eenmaal als categorie 3-inrichting zijn aangemeld, is de afvoer van levende runderen naar andere inrichtingen aan minder voorwaarden is verbonden ten opzichte van de situatie dat een inrichting tot categorie 2 behoort, omdat alsdan geen aanvoeronderzoek meer hoeft te worden gedaan. Op categorie-3 inrichtingen is namelijk de zekerheid dat er geen besmette dieren meer aanwezig zijn groter dan op categorie-2 inrichtingen.

Een inrichting kan worden aangemeld bij de minister als categorie-3 inrichting als aan een aantal voorwaarden is voldaan. De inrichting moet in dat geval twee jaar onafgebroken aangemeld zijn als categorie-2 inrichting en aan de daarbij bijbehorende verplichtingen hebben voldaan. Aanvullend moeten, na deze twee jaar, éénmalig alle dieren die ouder zijn dan zes jaar, en de runderen die voorafgaand aan de aanmelding als categorie-2 inrichting zijn aangevoerd (artikel 1.74, eerste lid, onder b, onder 2, van het besluit) individueel worden onderzocht op de afwezigheid van gE-antistoffen tegen IBR/IPV-virus.

Als aan beide voorwaarden is voldaan, kan een inrichting worden aangemeld als categorie-3 inrichting. In het private bestrijdingsprogramma bestond deze mogelijkheid ook, om na twee jaar "IBR-onverdacht" geweest te zijn de stap te zetten naar "IBR-vrij."

5.3.6 Categorie 4-inrichting

Categorie 4-inrichtingen zijn inrichtingen met extensief gehouden runderen. Voor deze groep inrichtingen geldt in beginsel de afwijkende vaccinatieverplichting van artikel 1.65 van het besluit. Ook voor deze inrichtingen kan het wenselijk zijn om in plaats van vaccineren te onderzoeken op de aanwezigheid van IBR/IPV. Artikel 1.75 van het besluit bevat de voorwaarden voor aanmelding van deze inrichting om in aanmerking te komen op deze uitzondering van deze vaccinatieverplichting.

Het aantal inrichtingen binnen deze categorie is zeer beperkt. Het uitgestrekte leefgebied van de runderen, maakt het voor deze exploitanten praktisch zeer lastig en zeer kostbaar om alle runderen tweemaal per jaar te vangen en te laten vaccineren tegen IBR/IPV, of om deze allemaal individueel te laten testen op de aanwezigheid van IBR/IPV-virus, zoals dit geldt voor ander niet-melkleverende inrichtingen.

Het gaat om inrichtingen die niet beschikken over een mogelijkheid om dieren op te stallen – en dus geen vangkraal of opstalmogelijkheid hebben – en waar minder dan 1 rund per 1,5 hectare op een extensieve wijze wordt gehouden. In het belang van het bestrijdingsprogramma, om inzichtelijk te maken of IBR/IPV op deze inrichtingen aanwezig is, moeten er wel jaarlijks runderen worden onderzocht op de aanwezigheid van IBR/IPV. Dit is een voorwaarde voor aanmelding als categorie 4-inrichting. Het is belangrijk dat ook op deze inrichtingen, wanneer er dus niet wordt gevaccineerd vanwege het lage veterinaire risico, wel jaarlijks wordt gemonitord of er IBR/IPV op de inrichting aanwezig is. Hiermee wordt inzicht verkregen in de verspreiding van IBR/IPV. Dit is noodzakelijk met het oog op het uiteindelijk verkrijgen van een vrije status voor Nederland.

5.3.7. Voorschriften voor categorie 1-, 2-, 3- en 4-inrichtingen

Bewakingsonderzoek melkveebedrijven

De bewaking op categorie 1-, 2- en 3-inrichtingen moet, waar het gaat om melkveebedrijven, plaatsvinden door middel van een maandelijks tankmelkonderzoek (artikel 1.76, eerste lid, onderdeel a, van het besluit). Onder een melkveebedrijf wordt in dit geval verstaan een inrichting waar meer dan 30% van de aanwezige runderen een melkkoe is. Op grond van artikel 1.62 van het besluit gaat het dan om een vrouwelijk rund van twee jaar of oud waar die

melk produceert voor humane consumptie of waarvan zuivelproducten worden geproduceerd voor humane consumptie.

Deze periodieke onderzoeken zijn bedoeld om een IBR/IPV-besmetting op een inrichting vroegtijdig te onderkennen, en daarmee te voorkomen dat vanuit een besmette inrichting ook andere inrichtingen besmet kunnen raken. Bij een prevalentie (besmettingsgraad) van 10% van de aanwezige dieren op een inrichting zullen bij deze bewaking positieve resultaten volgen. Een nieuwe infectie met IBR/IPV-virus leidt in een kort tijdsbestek tot verspreiding van IBR/IPV naar andere aanwezige runderen; een nieuwe besmetting zal dus vroegtijdig moeten worden opgespoord. Bij een prevalentie van 10% of meer (al dan niet na confirmatieonderzoek) neemt de minister het besluit dat de inrichting niet langer een categorie 1-, 2- of 3- inrichting is, en dat daarmee de exploitant van de desbetreffende inrichting zijn runderen weer moet gaan vaccineren (artikel 1.80, tweede lid, onderdeel b, van het besluit)

Melkveehouders moeten melkmonsters insturen; zij mogen geen bloedmonsters of andersoortige monsters insturen voor het bewakingsonderzoek. De betrouwbaarheid van maandelijkse melkmonsters is hoger en geeft de mogelijkheid snel te reageren wanneer toch een besmetting wordt vastgesteld. Er zal elke maand uit elke op de inrichting aanwezige melktank die in gebruik is een monster moeten worden genomen en onderzocht. Hiermee wordt geborgd dat alle melk producerende koeien daadwerkelijk worden onderzocht. Er geldt dat er een minimaal negenmaal per twaalf maanden een melkmonster moet worden onderzocht. Hierdoor geldt dat ook op inrichtingen die seizoensgebonden melk leveren, en dus een vaste periode van droogstand kennen waarin er geen melk wordt geleverd, aan de eisen van dit bewakingsschema kan worden voldaan.

Er zijn in dit besluit geen eisen gesteld aan de manier waarop, of door wie, de monsternamen van de tankmelk plaatsvindt. Het verdient de aanbeveling om dit door geaccrediteerde monsternemers te laten uitvoeren. In de praktijk wordt nu gebruik gemaakt van de Rijdende Melk Ontvangst (RMO). De RMO heeft geaccrediteerde monsternemers in dienst; door gebruik te maken van de RMO wordt de kwaliteit geborgd. Zogenaamde zelfzuivelaars, waar de RMO niet komt, zullen zelf melkmonsters moeten laten nemen. De aanbeveling is om deze monsternamen door geaccrediteerde monsternemers te laten uitvoeren. Op die manier is de kwaliteit en daarmee de uitslag het beste geborgd. Een tijdige detectie van een eventuele besmetting is in het belang van zowel de landelijke bestrijding als de rundveehouder zelf.

Deze wijze van bewaken is een andere vorm dan die door verordening nr. 2020/689 is voorgeschreven voor lidstaten met een door de Europese Commissie goedgekeurd bestrijdingsprogramma of die een 'status-vrij' hebben. Deze afwijkende wijze van bewaking is niettemin veterinair even effectief en heeft als voordeel dat het voor de exploitant praktisch goed uitvoerbaar is, een stuk goedkoper is en voor de dieren minder intensief is dan de door de EU-regelgeving voorgeschreven wijze van bewaking. Omdat Nederland voornamelijk geen bestrijdingsprogramma ter goedkeuring voorlegt aan de Europese Commissie, is het niet bezwaarlijk om een afwijkende wijze van bewaking voor te schrijven. Wanneer Nederland alsnog zal opteren voor goedkeuring van het bestrijdingsprogramma door de Europese Commissie, dan zal uiteraard wel moeten worden voldaan aan de bewakingseisen van verordening nr. 2020/689.

Bewaking op niet-melkleverende inrichtingen

Op niet-melkleverende inrichtingen (categorie 1- of 3-inrichtingen) moeten elk jaar zes individuele dieren worden onderzocht op gE-antistoffen tegen IBR-/IPV-virus (artikel 1.76, eerste lid, onderdeel b, van het besluit). Dit onderzoek kan

worden uitgevoerd op individuele bloedmonsters, of via vleessapmonsters die aan de slachtlijn zijn verkregen. Dit onderzoek kan op elk moment worden uitgevoerd, ook op verschillende momenten in het kalenderjaar. De vereiste is dat er per kalenderjaar minimaal zes individuele monsters worden onderzocht. Er dient te worden vastgesteld dat er geen besmette dieren op de inrichting aanwezig zijn (of in geval van een vleessapmonster 'waren'), daarom moeten runderen die al enige tijd (meer dan 10 weken) aanwezig zijn, worden onderzocht. Hiermee wordt voorkomen dat runderen worden bemonsterd die kortgeleden van een categorie-1 of -3 inrichting of een inrichting met een status inrichting vrij van IBR/IPV worden aangevoerd, en een besmetting dan niet wordt gevonden.

Voor categorie-4 inrichtingen geldt dat jaarlijks een aantal van minimaal 55% van de aanwezige runderen moet worden bemonsterd. Dit is hetzelfde aantal runderen dat moet worden onderzocht als bij de aanmelding als categorie 4-inrichting (artikel 1.76, vierde lid, van het besluit).

Aanvoeronderzoek op categorie 1, 2 en 3- inrichtingen

Artikel 1.76, derde lid, van het besluit voorziet in eisen voor de aanvoer van dieren van verschillende categorieën inrichtingen op categorie 1-, 2- of 3-inrichtingen.

De grootste risicofactor voor de introductie van IBR/IPV-virus op een inrichting is de aanvoer van besmette dieren. Daarom stelt dit besluit eisen aan de dierbewegingen tussen inrichtingen met een vaccinatieplicht en de verschillende typen inrichtingen die zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht. Doel is te voorkomen dat IBR-/IPV-virus van de ene naar de andere inrichting wordt verplaatst, maar ook om de handel in dieren zo min mogelijk te beperken. De mate van zekerheid dat er geen besmette dieren op een inrichting aanwezig zijn, verschilt tussen de verschillende categorieën inrichtingen die zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht. Van inrichtingen die vaccineren is geen informatie beschikbaar over de mate van voorkomen van besmette dieren. Daarom zijn bewegingen van dieren tussen inrichtingen waar wordt gevaccineerd naar andere inrichtingen niet altijd zonder aanvullende voorwaarden mogelijk. Afhankelijk van het specifieke risico gelden meer of minder of zelfs geen aanvullende voorwaarden.

Het kan voorkomen dat een rund dat wordt aangevoerd latent besmet is met IBR-/IPV-virus, zonder dat het rund hierbij ziekteverschijnselen vertoont en het IBR-/IPV-virus niet uitscheidt. Bij stressvolle situaties, zoals transport, kan bij een dergelijk latent besmet rund reactivatie van het IBR/IPV-virus optreden. Dat wil zeggen dat het rund actief IBR/IPV-virus gaat uitscheiden, vooral in de eerste periode na reactivatie. Besmetting zorgt ook voor de productie van (onder andere) gE-antistoffen, die doorgaans na zeven tot veertien dagen middels een test in het bloed te detecteren zijn. Vanaf dat moment kan dus worden vastgesteld dat het rund besmet is. Latent besmette runderen testen vrijwel altijd positief op gE-antistoffen. Het kan echter voorkomen dat runderen vlak voor het transport besmet zijn geraakt. Dan kan het bij aanvoer langer duren dan veertien dagen, voordat antistoffen te detecteren zijn. Het is dus niet altijd zinvol om aangevoerde runderen meteen te onderzoeken, omdat er dan een negatieve testuitslag wordt verkregen, terwijl het rund toch besmet is (vals negatieve testuitslag).

In het private programma wordt een rund soms pas acht weken na aanvoer onderzocht. Dit heeft echter tot gevolg dat een besmet rund erg lang op de

inrichting aanwezig kan zijn, voordat wordt vastgesteld dat het besmet is. Hoe korter de aanwezigheid van een besmet rund op een inrichting, hoe kleiner de kans is dat dat rund andere aanwezige runderen besmet. In dit besluit is daarom een termijn van 28 dagen aangehouden. Met deze 28 dagen is er een risico dat een rund vals-negatief wordt getest, maar dit weegt niet op tegen het feit dat een besmet rund anders wel acht weken op een inrichting aanwezig kan zijn. De exploitant kan altijd zelf nog besluiten om dit rund op acht weken na aanvoer opnieuw te laten onderzoeken. Ook zal een dergelijk besmet rund alsnog via het verplichte bewakingsonderzoek dat volgt uit dit besluit, worden opgespoord.

Artikel 1.76, derde lid, van het besluit regelt in welke gevallen onderzoek van dieren op besmetting met IBR-/IPV-virus noodzakelijk is bij aanvoer op een inrichting. Los van deze voorwaarden is het de eigen verantwoordelijkheid van elke exploitant zich goed te bedenken welke risico's gepaard gaan met deelname aan een tentoonstelling of keuring. Deze voorschriften zijn bedoeld om het risico op verspreiding te beperken, in het kader van de landelijke bestrijding. Exploitanten kunnen, vanwege hun eigen verantwoordelijkheid, zelf aanvullende maatregelen nemen, zoals het vaccineren van dieren vooraf aan deelname, om de kans op insleep van IBR-/IPV-virus op hun inrichting verder te verkleinen. Ook kunnen exploitanten van een tentoonstelling of keuring eisen stellen aan deelname. Bijvoorbeeld dat enkel gevaccineerde dieren mogen deelnemen of enkel afkomstig mogen zijn van een bepaald type inrichting dat is uitgezonderd van de vaccinatieplicht.

Wanneer op grond van artikel 1.76, derde lid, van het besluit onderzoek na aanvoer is vereist, dient een exploitant binnen vier weken na aanvoer een bloedmonster te laten onderzoeken op gE-antistoffen tegen IBR/IPV-virus. Om het risico op besmetting op de inrichting te verkleinen verdient het aanbeveling dat exploitanten nieuwe dieren in de periode totdat de uitslag van het onderzoek bekend is, apart te huisvesten van de overige dieren. Als bij het bloedonderzoek gE-antistoffen tegen IBR-/IPV-virus worden aangetoond, moet het dier uiterlijk binnen zeven dagen na het verstrijken van de periode van vier weken van de inrichting worden verwijderd (artikel 1.76, vierde lid, onderdeel a, van het besluit).

Wanneer een aangevoerd dier besmet is bevonden en afgevoerd, is het belangrijk om vast te stellen of er virusspreiding heeft plaatsgevonden. Daarom moet een exploitant tussen vier en acht weken na afvoer van het besmette dier onderzoek laten doen om verdere besmetting uit te sluiten. Het duurt minimaal vier weken voordat een rund na infectie gE-antistoffen in het bloed heeft. Daarom is eerder testen dan vier weken niet zinvol. Dit onderzoek kan via de tankmelk in geval van melkveebedrijven of bloedonderzoek bij niet-melkleverende inrichtingen worden uitgevoerd. In dat laatste geval moeten in ieder geval drie runderen worden bemonsterd, waar mogelijk runderen die in contact zijn geweest met dit afgevoerde rund. Wanneer er minder dan drie runderen op de inrichting aanwezig zijn, dan moet het aantal aanwezige runderen worden bemonsterd (artikel 1.76, vierde lid, onderdeel b, onder 1 en 2, van dit besluit).

Dit besluit verplicht niet om het dier apart te houden van de andere dieren tussen het moment van uitslag van het onderzoek en het afvoeren van het dier. Het verdient in dit geval zeker aanbeveling om het dier zo snel als mogelijk af te voeren en het besmette dier in afwachting daarvan apart te huisvesten van de rest van de dieren op de inrichting, om verspreiding van het virus te voorkomen. Het is de verantwoordelijkheid van de exploitant om het risico, dat de andere dieren worden besmet, te beheersen. Mocht de exploitant het dier niet apart houden, dan is de kans aanzienlijk dat de andere dieren worden besmet. Het

risico voor andere inrichtingen wordt gedekt door de verplichte bewaking, dus bestaat er geen noodzaak het apart houden van besmette dieren in dit besluit te verplichten. Een verplichting tot het apart houden van besmette dieren is daarnaast ook niet eenvoudig te handhaven, omdat de situatie op elke inrichting anders is.

Bijzondere onderzoeksverplichting bij verhoogd risico op inrichting van afvoer

Categorie 1- en categorie 3-inrichtingen zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht, omdat er bewakingsonderzoek plaatsvindt naar actieve besmetting op die inrichtingen en er tijdig wordt ingegrepen bij een ontdekte besmetting. Maar toch kan het soms op deze inrichtingen voorkomen dat er een besmetting is opgetreden, of dat het risico hierop tijdelijk hoger is. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als een exploitant een rund had moeten afvoeren, maar dat nog niet heeft gedaan. Ook kan dit het geval zijn als er bepaalde verplichte onderzoeken niet zijn uitgevoerd, waar dat wel had moeten.

Dat betekent dat een aanvoer vanaf een dergelijke inrichting, dus waar de afvoerende exploitant in gebreke is, op dat moment een verhoogd risico met zich brengt voor de aanvoerende exploitant. Het is in het belang van deze aanvoerende exploitant dat die op dat moment preventieve maatregelen kan treffen bij een dergelijke aanvoer van runderen. Daarom moet de aanvoerende exploitant op dat moment op grond van artikel 1.77 van het besluit toch een onderzoek als bedoeld in artikel 1.76, derde lid, van het besluit laten uitvoeren. De afvoerende exploitant zal de aanvoerende exploitant op de hoogte moeten stellen van deze risicovolle dierverplaatsing, zodat de aanvoerende exploitant weet dat hij verplicht is om dit onderzoek uit te voeren. Deze informatieverplichting is opgenomen in artikel 1.79, onderdeel d, van het besluit.

§5.4. Meldingsplicht bij wijziging of beëindiging van een uitzondering

Wanneer op een exploitant niet langer een uitzondering of afwijking van de vaccinatieplicht van toepassing is (artikel 1.65, eerste lid, 1.66, eerste lid, 1.67, 1.68, eerste lid, 1.69, 1.70, eerste lid, en 1.71, eerste lid), of wanneer een andere uitzondering of afwijking van toepassing wordt, moet de exploitant hiervan melding doen aan de minister op grond van artikel 1.78 van het besluit). Het kan voorkomen dat een exploitant besluit om zijn bedrijfsvoering te veranderen, waardoor hij niet meer voldoet aan de voorwaarden om te zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting, of dat hij vanwege een andere reden niet meer onder de voorwaarden van een bepaalde uitzondering valt. Dit moet een exploitant melden aan de minister, omdat het voor de voortgang van de bestrijding te alle tijden inzichtelijk moet zijn welke inrichtingen zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting en welke niet. Ook moet erop worden toegezien dat de exploitant, ingeval van het beëindigen van de uitzondering, gaat voldoen aan de verplichtingen die vervolgens voor hem gelden.

§5.5. Mededelingsplicht bij verplaatsing runderen

Het is zaak dat exploitanten onderling helder kunnen maken wat de 'status' van hun inrichting is. Hierdoor is duidelijk welke verplichtingen rusten op de exploitant van die inrichting en wordt de kans op risicovolle contacten verkleind. Bij elke verplaatsing van gehouden landdieren, waaronder runderen, geldt nu al dat de voorschriften van artikel 124 en verder van de diergezondheidsverordening moeten worden gevolgd. Dat artikel legt een verplichting op aan de afvoerende exploitant. Deze exploitant moet er onder

meer op toezien dat door de verplaatsing van gehouden landdieren, de gezondheidsstatus van dieren op de plaats van bestemming geen gevaar loopt.

In artikel 1.79 van het besluit is voorzien in een mededelingsplicht voor de exploitant die een rund afvoert naar een andere inrichting binnen Nederland; dit maakt dat de verplichting niet geldt bij afvoer naar een inrichting in het buitenland of naar een slachthuis in Nederland. De aanvoerende exploitant moet kunnen weten wat de status van het aangevoerde rund is, zodat deze kan weten of er bij aanvoer een onderzoek nodig is bij dat rund of niet. Daarom moet de afvoerende exploitant laten weten of ten aanzien van zijn inrichting een uitzondering van toepassing is op de vaccinatieplicht of niet en zo ja, onder welke voorwaarden (artikel 1.79, onderdeel a, van het besluit). Ingeval van vaccinatie moet de afvoerende exploitant de vaccinatiestatus aan de aanvoerende exploitant mededelen, zodat de aanvoerende houder kan weten wanneer dat aangevoerde rund uiterlijk opnieuw gevaccineerd moet worden (artikel 1.79, onderdeel b, van het besluit).

Ook moet een exploitant die een rund afvoert terwijl er gE-antistoffen zijn gevonden in het betreffende dier of een ander dier op de inrichting, of wanneer er niet of nog niet is voldaan aan onderzoeks- of afvoerverplichtingen, dit mededelen aan de exploitant die het rund aanvoert (artikel 1.79, onderdelen c tot en met f, van het besluit). Van dergelijke omstandigheden, die maken dat de aanvoer vanaf die inrichting risicovoller is dan anders, kan de aanvoerende exploitant anders niet op de hoogte kan zijn. Een voorbeeld is een inrichting met een categorie-1 uitzondering waar een positieve testuitslag is verkregen op IBR-/IPV-antistoffen. Artikel 1.76, tweede en vierde lid, van het besluit geven mogelijkheden voor herhalingsonderzoek of een termijn voor de afvoer van een besmet rund. Totdat alle bijhorende onderzoeken zijn uitgevoerd bestaat een kleine kans op spreiding van het virus op de inrichting en kan, wanneer een dier in die periode wordt afgevoerd, IBR-/IPV-virus naar een andere inrichting verspreid worden. In het private programma werden deze situaties ondervangen door bepaalde statusverlening, maar er is om uitvoeringstechnische redenen voor gekozen dit scala aan statussen niet over te nemen in dit besluit.

§5.6. Laboratoriumonderzoek

Alle onderzoeken die worden vereist in dit besluit moeten worden uitgevoerd in een door de minister erkend laboratorium. Daarmee wordt de kwaliteit van de uitslagen gewaarborgd, zodat hierop vertrouwd kan worden. Artikel 4.10, tweede lid, in samenhang met het eerste lid, onderdeel c, van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren schrijft voor dat laboratoriumanalyses, -tests en -diagnoses die plaatsvinden als onderdeel van onderzoek naar de aanwezigheid van ziekteverwekkers en dierziekten, door een laboratorium worden uitgevoerd dat daartoe is erkend door de minister van LNV. Bij ministeriële regeling kunnen op grond van artikel 4.10, eerste en derde lid, van het besluit regels worden gesteld over de laboratoria en hun werkwijze. Deze regels zijn opgenomen in de Regeling erkenning veterinaire laboratoria (REVL). Voor de uitvoering van onderzoeken naar de aanwezigheid van IBR/IPV zoals geregeld in paragraaf 14 zijn op dit moment nog geen regels vastgesteld. Met het oog op de invoering van de regels over de bestrijding van IBR/IPV zal de REVL worden aangevuld (artikel 3 in samenhang met bijlage 1).

§5.7. Maatregelen in het belang van bestrijding van IBR/IPV

Paragraaf 14.6 van het besluit bevat bepalingen die van belang zijn om een goede voortgang van de bestrijding van IBR/IPV te waarborgen.

Op het moment dat door een exploitant niet meer aan de voorwaarden voor een uitzondering op de vaccinatieplicht wordt voldaan, bijvoorbeeld als een rund waarbij gE-antistoffen zijn aangetoond niet wordt afgevoerd, kan door de minister worden besloten dat de uitzondering niet langer van toepassing is, waardoor de vaccinatieverplichting weer van toepassing wordt ten aanzien van de desbetreffende inrichting (artikel 1.80 van het besluit). Een onderscheid kan hierbij worden gemaakt tussen het vaststellen van een actieve besmetting met IBR-/IPV-virus en een positieve testuitslag op gE-antistoffen. In het laatste geval kan het rund vaak nog worden afgevoerd (zie de voorwaarden verbonden aan een categorie 1-, 2, of 3- inrichting).

Hoewel deze bevoegdheid van de minister in aanleg facultatief van aard is, is voor de volgende situaties bepaald dat de maatregel door de minister moet worden opgelegd. In de eerste plaats als er een actieve besmetting met IBR-/IPV-virus wordt vastgesteld (bijvoorbeeld als gevolg van een verdenking van IBR/IPV bij een op een inrichting aanwezig rund). In dat geval moet de minister het besluit nemen dat de uitzondering op de vaccinatieplicht voor de exploitant van de desbetreffende inrichting zijn runderen komt te vervallen, zodat deze weer moet vaccineren (artikel 1.80, tweede lid, onderdeel a, van het besluit). In een dergelijk geval is sprake van een uitbraak van IBR/IPV op een inrichting waar IBR/IPV tot dat moment geen rol meer speelde. Om de aanwezige runderen te beschermen, is het belangrijk om alle aanwezige runderen zo spoedig mogelijk te laten vaccineren. Een exploitant heeft daarvoor acht weken de tijd (artikel 1.80, derde lid, van het besluit). Hierdoor wordt de kans dat IBR/IPV zich verder verspreidt naar andere runderen of inrichtingen een stuk kleiner.

In de tweede plaats als uit bepaalde onderzoeksuitslagen blijkt dat er gE-antistoffen aanwezig zijn, en het desbetreffende rund dus besmet is met IBR/IPV. Ook dan moet de betreffende exploitant weer gaan vaccineren (artikel 1.80, tweede lid, onderdeel b, van het besluit). Het betreft hier het geval dat er gE-antistoffen zijn aangetroffen bij het monitoringsonderzoek dat verplicht is voor categorie 1-, 2- en 3-inrichtingen (artikel 1.76, tweede lid, of in voorkomend geval artikel 1.76, eerste lid, onderdeel a, van het besluit). Ook wanneer op een categorie 1-, 2- of 3-inrichting gE-antistoffen zijn aangetroffen in één of meer op de inrichting aanwezige runderen, en na de afvoer van het betreffende rund vervolgonderzoeken op melk- of bloedmonsters worden uitgevoerd (artikel 1.76, vierde lid, onderdeel b, van het besluit) waaruit ook de aanwezigheid van gE-antistoffen blijkt, is het noodzakelijk dat een exploitant zijn runderen laat vaccineren. De aanwezigheid van gE-antistoffen is een indicatie voor een nieuwe IBR/IPV-besmetting op de inrichting. Ook in dit geval moet de minister besluiten dat de uitzondering op de vaccinatieplicht niet langer van toepassing is (artikel 1.80, tweede lid, onderdeel b, van het besluit), zodat de exploitant de runderen op zijn inrichting binnen acht weken laat vaccineren, tenzij de exploitant zijn inrichting in de tussentijd weer heeft voldaan aan de voorwaarden voor een uitzondering.

Verder is voor inrichtingen die zijn aangemeld vanwege hun aspirant status-vrij van IBR/IPV, en die daarom zijn uitgezonderd van de vaccinatieverplichting (artikel 1.70 van het besluit), bepaald dat de minister moet besluiten dat het uitzonderingsregime niet langer van toepassing is, wanneer veertien maanden zijn verstreken na de aanmelding zonder dat de status aan de betreffende inrichting is verleend. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de aanvraag niet

is gelukt, en is het nodig dat op de desbetreffende inrichting wordt gevaccineerd (artikel 1.80, tweede lid, onderdeel c, van het besluit).

Als er niet of niet tijdig is voldaan aan de vereisten voor het bewakingsonderzoek in artikel 1.76 van het besluit, kan de minister besluiten dat de uitzondering op de vaccinatieplicht niet meer van toepassing is. In deze gevallen zal beoordeeld worden hoe groot de kans is dat er geen zicht meer bestaat op de afwezigheid van IBR/IPV-virus op de betreffende inrichting en hoe groot het risico is dat er spreiding van IBR/IPV-virus kan optreden.

Tot slot is in artikel 1.81 van het besluit bepaald dat in de situatie dat de voortgang van de bestrijding in gevaar komt en een onverwijldde voorziening noodzakelijk is, de minister bij ministeriële regeling aanvullende regels kan op te stellen met betrekking tot de vaccinatie, het afvoeren van runderen, uit te voeren onderzoeken, aan te leveren gegevens of het al dan niet meer uitzonderen van bepaalde inrichtingen, die zo nodig afwijken van hetgeen in dit besluit is bepaald. In een dergelijk geval is het belangrijk om snel passende maatregelen te kunnen treffen. Hierbij kan worden gedacht aan een verplichting om bepaalde runderen te onderzoeken op de aanwezigheid van IBR/IPV of de aanwezigheid van gE-antistoffen, zodat inzichtelijk kan worden gemaakt in hoeverre er onverwachte besmetting van individuele runderen of inrichtingen heeft plaatsgevonden. Hierna kan worden bepaald of eventueel aanvullende maatregelen nodig zijn om het risico op verdere verspreiding van IBR/IPV te verlagen, waaronder verplichte vaccinatie van bepaalde runderen, of verplichte vaccinatie op bepaalde inrichtingen. Dit kan ook tot gevolg hebben dat besloten wordt dat bepaalde inrichtingen niet meer zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht, ook al zijn ze voor een van de uitzonderingsregimes aangemeld. Ook kan het noodzakelijk zijn om IBR-/IPV-besmette runderen verplicht af te voeren van bepaalde inrichtingen vanwege de voortgang van de algehele bestrijding van IBR/IPV. Hierbij geldt dat de bij ministeriële regeling vastgestelde maatregelen van kracht blijven zolang dat nodig is in het belang van de bestrijding van IBR-/IPV.

§5.8. Registratie van vaccinatiegegevens en onderzoeksuitslagen

Ter uitvoering van dit besluit moeten verschillende gegevens worden geregistreerd in een door de minister aangewezen databank. Het gaat om de registratie van vaccinatiegegevens en uitslagen van laboratoriumonderzoeken.

5.8.1. Registreren van vaccinatiegegevens

Een vaccinatie moet binnen zeven dagen nadat zij is uitgevoerd, worden geregistreerd. Ook onderzoeksuitslagen moeten binnen zeven dagen vanaf het moment dat de uitslag van het onderzoek bij de exploitant bekend is, worden geregistreerd. Deze registratieverplichting is opgenomen in artikel 1.82 van het besluit en richt zich tot de exploitant van een inrichting waar runderen worden gehouden.

De minimaal vast te leggen vaccinatiegegevens zijn het UBN –het unieke nummer van de inrichting – dat is gekoppeld aan de locatie waarop runderen zijn gevaccineerd, de individuele identificatiecodes van de gevaccineerde runderen, het registratienummer van het vaccin (in Nederland het RegNL-nummer) en het partijnummer (batchnummer) van het vaccin dat is gebruikt, de datum waarop elke afzonderlijke vaccinatie is toegediend, of de vaccinatie een basisvaccinatie of een herhalingsvaccinatie betrof en de naam van de dierenarts die de vaccinatie heeft uitgevoerd en de naam van de praktijk waar de dierenarts werkzaam is. Deze gegevens zijn allemaal benodigd om te kunnen

controleren of door de exploitant aan de verplichting is voldaan.

De verplichting betreft het vaccineren van individuele runderen, daarom moeten alle individuele ID-codes van die dieren worden vastgelegd. Het UBN moet worden vastgelegd, omdat het UBN de koppeling betreft tussen de locatie en de runderen. Dit moet worden vastgelegd voor inspectie- en handhavingsdoeleinden.

Gegevens met betrekking tot het vaccin (registratienummer en partijnummer) zijn benodigd, omdat moet worden toegezien of de verschillende vaccinaties correct (of er twee inentingen zijn toegepast wanneer de basisvaccinatie uit twee inentingen bestaat, of de juiste dosering is gebruikt) zijn uitgevoerd, zoals de eerste vaccinatie (basisvaccinatie) en vervolgvaccinaties.

Ingeval een basisvaccinatie uit twee losse inentingen bestaat, met een tussentijd, dient de datum van beide inentingen te worden vastgelegd. Hiermee kan inzichtelijk worden gemaakt of aan de verplichtingen van het correct en tijdig uitvoeren van alle vaccinaties, zowel de basisvaccinatie als alle herhalingsvaccinaties, is voldaan.

De naam van de dierenarts moet worden vastgelegd, omdat de vaccinatie alleen door een dierenarts mag worden uitgevoerd. De dierenarts zal naderhand bevestigen (door ondertekening) dat hij de vaccinatie daadwerkelijk heeft uitgevoerd. Hierbij overlegt de dierenarts zijn naam en de naam van de praktijk waar hij op het moment van vaccinatie werkzaam is.

5.8.2. Registreren van gegevens met betrekking tot het onderzoeken van runderen

De op grond van artikel 1.83 van dit besluit vast te leggen gegevens van onderzoeksuitslagen zijn de uitslagen van onderzoeken op tankmelk- en individuele melk-, bloed- en/of vleessapmonsters in combinatie met het UBN van de locatie waarop runderen zijn gehouden (bij tankmelkmonsters) en/of de individuele identificatiecodes van de onderzochte dieren (bij individuele melkmonsters, bloedmonsters of vleessapmonsters). Ook zal de aard van het onderzoek (melk-, bloed- of vleessapmonsters) moeten worden vastgelegd. Dit is nodig, omdat moet worden toegezien of een exploitant heeft voldaan aan de verplichting om de juiste monsters te laten onderzoeken.

Een exploitant kan deze registratieverplichting, omwille van efficiëntie, door een andere partij laten invullen, zoals de dierenarts (vaccinatiegegevens) of een laboratorium (onderzoeksuitslagen). Vaak kunnen automatische koppelingen worden gemaakt door deze partijen met een aan te wijzen databank, waardoor de kans op fouten wordt verkleind. De exploitant zal zulke andere partijen eerst zelf moeten machtigen, voordat dit soort (automatische) gegevensuitwisselingen kunnen plaatsvinden.

5.8.3. Registreren van overige gegevens

Specifiek voor houders van runderen die op een extensieve wijze worden gehouden, die voldoen aan de voorwaarden van artikel 1.65 van dit besluit of wanneer zij zijn aangemeld als een categorie-4-inrichting, geldt dat zij het aantal op 1 maart van het voorgaande kalenderjaar aanwezige runderen moeten registreren. Hiermee kan een exploitant bepalen hoeveel runderen minimaal moeten worden gevaccineerd of bemonsterd in datzelfde jaar (artikel 1.84 van dit besluit). Ook moeten deze exploitanten aangeven op welke percelen deze runderen worden gehouden en wat de oppervlakte van deze percelen is. Hiermee kan door de toezichthouder worden bepaald of door deze exploitanten aan de geldende voorwaarden wordt voldaan. Ook moet een houder die zich aan

wil melden voor artikel 1.65 van runderen behorende tot de soort *Bison bonasus* (wisenten) registreren hoeveel van die runderen op zijn inrichting aanwezig zijn. Als er runderen van die soort aanwezig zijn, dan heeft dat gevolgen voor het totaal aantal te vaccineren of bemonsteren runderen, bedoeld in de artikelen 1.65, 1.75 of 1.76 vijfde lid, doordat de wisent buiten de reikwijdte van het besluit valt. Wijzigingen in het aantal percelen moeten ook worden geregistreerd.

5.8.4 Overige registratieverplichtingen

Een exploitant is zelf verantwoordelijk voor het registreren van meldingen en bijbehorende gegevens. De exploitant moet dit volledig, juist en naar waarheid doen. Deze gegevens moeten uiterlijk zeven dagen nadat deze bij de exploitant bekend zijn, bij de minister worden geregistreerd, dit volgt uit artikel 1.84 Artikel 1.85 legt een documentatieplicht op. De exploitant moet bepaalde gegevens met betrekking tot de uitgevoerde vaccinaties en onderzoeken minimaal vijf jaar in de eigen administratie bewaren, voor toezichts- en handavingsdoeleinden. Deze termijn sluit ook aan bij de vereisten van de diergeneesmiddelenverordening; exploitanten van inrichtingen waar voedselproducerende dieren worden gehouden, dienen het aankoopbewijs van diergeneesmiddelen minimaal vijf jaar te bewaren. De toezichthouder is bevoegd om deze gegevens in te zien, ingeval er getwijfeld wordt of bepaalde vaccinaties en/of onderzoeken daadwerkelijk hebben plaatsgevonden (artikel 5:17 Algemene wet bestuursrecht).

5.8.5. Aangewezen databank en gemachtigde instantie

De registratie van gegevens vindt plaats bij de minister. De minister kan daartoe een databank aanwijzen. Voor de bestrijding van IBR/IPV is gekozen om deze aangewezen databank te beleggen bij een private, zogeheten gemachtigde instantie, die gegevens behorende bij de aanmelding registreert, verwerkt, opslaan en verstrekt (zoals het verstrekken van een digitaal of schriftelijk bewijs van de registratie) en in beperkte mate gegevens verwerkt ter voorbereiding van toezicht en handhaving door de NVWA. De gemachtigde instantie beheert de aangewezen databank, waarin alle gegevens worden geregistreerd. In november 2023 is met het oog op de aanwijzing van een gemachtigde instantie een uitvraag gedaan om te bezien of en welke partijen potentieel gegadigde zijn.³⁰ De aangewezen databank neemt bij de vervulling van zijn taken de algemene en bijzondere aanwijzingen van Onze Minister in acht. Algemene aanwijzingen zullen opgenomen worden in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren.

4.2.2 Verstrekken van gegevens door de minister aan de aangewezen databank

De minister zorgt ervoor dat de geregistreeerde gegevens met betrekking tot gehouden runderen, aan de databank worden verstrekt. Dit betreft gegevens die bij de minister bekend zijn op basis van artikel 42 van de verordening (EU) 2019/2035 en artikel 84, tweede lid, van de diergezondheidsverordening, met betrekking tot de registratie van gehouden runderen. Meer specifiek betreft dit het UBN, de identificatiecodes van individuele runderen, de geboortedatum, aan- en afvoerdata van runderen. Ook zal de minister het UBN en de status van inrichtingen met de status "inrichting vrij van infectieuze boviene rhinotracheïtis/infectieuze pustuleuze vulvovaginitis" aan de aangewezen databank verstrekken.

³⁰ Uitvraag gemachtigde instantie IBR IPV en Boviene Virale Diarree BVD, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Stcrt. 2023, 31231.

In het kader van een effectief systeem van toezicht en handhaving is het noodzakelijk en proportioneel dat de minister deze gegevens aan de databank verstrekt. Dit past bij artikel 108, vierde lid, onderdelen a en b, van de diergezondheidsverordening, waarin de primaire doelen van het identificeren en registreren van gehouden dieren op inrichtingen, worden bepaald.

§5.9. Overgangsrecht

5.9.1. Algemeen overgangsrecht

Op het moment dat het besluit in werking treedt, krijgt een exploitant zes maanden de tijd om te voldoen aan de vaccinatieplicht. De exploitant heeft hierdoor ruim de tijd om zich voor te bereiden op de vaccinatieplicht. Een exploitant kan er ook voor kiezen om deze periode te gebruiken om voorbereidingen te treffen om uitgezonderd te worden van de vaccinatieplicht. Artikel 6.11, tweede lid, van het besluit bepaalt dat een exploitant na inwerkingtreding van dit besluit, zes maanden de tijd heeft om zich aan te melden om uitgezonderd te worden van de vaccinatieplicht, of om zijn runderen te laten vaccineren. Als de exploitant ervoor kiest om zich aan te melden voor een uitzondering, moet hij zich vanaf dat moment houden aan de bij de uitzondering behorende verplichtingen.

5.9.2. Vaccinatieplicht voor houders van mannelijke runderen op gemengde inrichtingen

Exploitanten van gemengde inrichtingen, waar meer dan 100 aangevoerde mannelijke runderen worden gehouden, die gescheiden van andere runderen in aparte stallen worden gehouden en alleen naar een slachthuis of buiten Nederland worden afgevoerd, hoeven deze mannelijke runderen niet te laten vaccineren (artikel 1.66, eerste lid, van het besluit). Hierbij geldt de voorwaarde dat deze runderen al waren aangevoerd en opgesteld, op het moment dat dit besluit in werking trad. Als er nieuwe mannelijke runderen tijdens deze periode worden aangevoerd, dan dienen deze runderen wél te worden gevaccineerd. Ook dienen exploitanten binnen vier weken na inwerkingtreding van dit besluit te melden dat zij gebruik maken van deze optie.

5.9.3. Eerdere deelname aan private programma ZuivelNL

Statussen die eerder zijn verkregen in het kader van het private IBR/IPV-bestrijdingsprogramma (de statussen "IBR-vrij" of "IBR-onverdacht", grotendeels overeenkomstig met categorie 1, 2 en 3) van ZuivelNL, werken niet van rechtswege door in dit besluit. Een exploitant die meent uitgezonderd te zijn van de vaccinatieplicht, zal zijn inrichting volgens artikel 1.70 moeten registreren als een categorie 1, 2 of 3-inrichting, waarbij hij de onderliggende gegevens zoals onderzoeksuitslagen dient te registreren. Exploitanten die hiervoor in aanmerking willen komen, hebben op grond van artikel 6.11, derde lid, van dit besluit maximaal 4 weken de tijd, na inwerkingtreding van dit besluit, om deze registratie en het overleggen van gegevens uit te voeren.

§5.10 Intrinsieke waarde

De bestrijding van IBR/IPV bevordert de gezondheid en dus het welzijn van de dieren bevordert. De toepassing van vaccins en het in voorkomend geval afnemen van bloed ten behoeve van de monitoring zijn relatief lichte lichamelijke ingrepen en zullen tot weinig tot geen fysiek ongemak leiden bij de

runderen, en wegen in elk geval op tegen het belang dat hun gezondheid en welzijn ermee is gediend.

§6. Bescherming persoonsgegevens

§6.1. Algemene verordening gegevensbescherming

In artikel 1.82, tweede lid, van dit besluit is een verplichting opgenomen voor rundveehouders om, onder andere, persoonsgegevens vast te leggen. Dit geldt ook voor de naam van de dierenarts die een vaccinatie heeft uitgevoerd, en de naam van de praktijk waarvoor hij werkzaam is (1.82, derde lid). Persoonsgegevens zijn gegevens waarmee natuurlijke personen geïdentificeerd kunnen worden of identificeerbaar zijn, zoals een naam of locatiegegevens.³¹ Op de verwerking van persoonsgegevens is de Algemene verordening gegevensbescherming³² van toepassing. Die verordening heeft als doel de grondrechten en fundamentele vrijheden van natuurlijke personen te beschermen, met name hun recht op bescherming van persoonsgegevens. De Algemene verordening gegevensbescherming schrijft voor dat de verwerking van persoonsgegevens rechtmatig moet zijn. Per gegevensverwerking dienen de beginselen van de AVG in acht te worden genomen. Dit betreft de rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie; de doelbinding; dataminimalisatie; juistheid; opslagbeperking; vertrouwelijkheid en integriteit. Ook moeten de proportionaliteit (staat de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen in evenredige verhouding tot de verwerkingsdoeleinden) en de subsidiariteit (kunnen de verwerkingsdoeleinden in redelijkheid niet op een andere, voor de betrokkene minder nadelige wijze, worden verwezenlijkt) worden beargumenteerd, ter onderbouwing van de noodzakelijkheid van de betreffende gegevensverwerkingen. Van rechtmatige verwerking is sprake als aan ten minste één van de voorwaarden van artikel 6, eerste lid, van die verordening is voldaan. In dit geval is voldaan aan onderdelen c en e: de verwerking is noodzakelijk vanwege om te voldoen aan een wettelijke plicht die op de verwerkende rust, en om een taak van algemeen belang of openbaar gezag uit te oefenen.

§6.2. Persoonsgegevens die worden verwerkt voor een effectieve bestrijding van IBR/IPV

Het voornemen bestaat om in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren het doel van verwerking van de persoonsgegevens vast te leggen. Dat sluit aan bij de systematiek van andere databanken, waarbij eveneens het verwerkingsdoel in voornoemde regeling is vastgelegd. Het verwerken van persoonsgegevens gebeurt ten behoeve van de bescherming van de diergezondheid, het verkrijgen van inzicht in de verspreiding van IBR/IPV-virus, en het inrichten van een effectief systeem van toezicht op de naleving door de op deze exploitanten van toepassing zijnde regelgeving. Dit is hierboven toegelicht, in paragraaf 2.2. Met het vastleggen van het verwerkingsdoel wordt uitvoering gegeven aan artikel 6, derde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming.

³¹ Artikel 4, onderdeel 1, van de Algemene verordening gegevensbescherming.

³² Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PbEU 2016, L 119).

6.2.1. Categorieën persoonsgegevens en verwerkingsdoeleinden

De persoonsgegevens die van een exploitant worden verwerkt, zijn (onder omstandigheden) het UBN van de inrichting, de naam van de exploitant, (onder omstandigheden) het locatie-adres behorende bij de inrichting en het postadres van de exploitant. Het UBN, de naam en het locatie-adres worden verzameld en opgeslagen in een aangewezen databank. Deze gegevens worden verstrekt aan de toezichthouder met het doel het kunnen toezien op de naleving van de aan de exploitant opgelegde verplichting.

De naam van een exploitant wordt verzameld en opgeslagen door de databank. De naam wordt verstrekt aan de toezichthouder voor toezichtsdoeleinden. Ook wordt de naam gebruikt bij berichtgeving vanuit de aangewezen databank (zoals facturatie of het versturen van een bevestiging van registratie) en vanuit de toezichthouder aan de exploitant.

Het locatie-adres wordt verzameld en opgeslagen door de aangewezen databank en verstrekt aan de toezichthouder, zodat de toezichthouder op de inrichting van een exploitant, die daar runderen houdt, toezicht kan houden op het al dan niet voldoen aan de verplichtingen die volgen uit dit besluit.

Het postadres wordt verzameld en opgeslagen door de aangewezen databank. Het postadres wordt door de aangewezen databank gebruikt voor het versturen van facturen aan exploitanten. Ook zal er berichtgeving vanuit de aangewezen databank aan de houder plaatsvinden. Het postadres zal worden verstrekt aan de toezichthouder, eveneens voor communicatieve doeleinden. Voor beide doeleinden is het postadres benodigd.

6.2.2. Proportionaliteit en subsidiariteit

Het is proportioneel dat de beschreven persoonsgegevens van exploitanten en van dierenartsen worden verwerkt. Het is noodzakelijk voor toezichts- en handavingsdoeleinden, behorende bij een effectief systeem van toezicht en handhaving, dat deze gegevens worden verzameld en verstrekt aan de toezichthouder. Ingeval dit niet gebeurt, kan niet door de toezichthouder worden bepaald of door een exploitant aan diens verplichtingen met betrekking tot vaccinatie of de verplichtingen die behoren bij een uitzondering op de vaccinatieplicht, is voldaan.

Hiervoor is van de exploitant diens UBN (gekoppeld aan de locatie waar runderen aanwezig zijn), diens naam en adres noodzakelijk. De persoonsgegevens die worden verwerkt, betreffen geen gevoelige of strafrechtelijke persoonsgegevens, enkel gewone persoonsgegevens. De manier met de minste inbreuk is om de exploitant deze gegevens zelf te laten verstrekken aan de minister. Het algemene belang van de bestrijding van IBR/IPV in de Nederlandse rundveestapel rechtvaardigt de mogelijke inbreuk op de persoonlijke levenssfeer.

Met het opstellen van dit besluit is getracht rekening te houden met het verzamelen van zo min mogelijk persoonsgegevens. Er worden niet meer gegevens verzameld dan strikt noodzakelijk; dit geldt ook voor persoonsgegevens. Volgens dit besluit moet een exploitant bepaalde gegevens aangaande uitgevoerde vaccinaties vastleggen. In afwijking daarvan kan hij zijn inrichting aanmelden, als hij voor een uitzondering in aanmerking komt. In beide gevallen is het weinig ingrijpend om een exploitant op die momenten, het vastleggen van vaccinatiegegevens of het aanmelden voor een uitzondering, ook bepaalde persoonsgegevens aan de aangewezen databank te laten verstrekken. De voorgenomen gegevensverwerkingen zijn noodzakelijk en evenredig voor het realiseren van de doeleinden.

6.2.3. Aanwijzing aangewezen databank

Aan gegevensverwerking door de aangewezen databank gaat, zoals in de vorige paragraaf is beschreven, een aanwijzing van de minister vooraf. Daarnaast wordt een verwerkersovereenkomst gesloten, zoals artikel 28, derde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming eist.

De minister draagt zorg voor de melding van een inbreuk in verband met persoonsgegevens als bedoeld in artikel 33, eerste lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming. Dergelijke meldingen moeten worden gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

6.2.4. Data Protection Impact Assessment

Het laten uitvoeren van een Data Protection Impact Assessment (DPIA)-toets is volgens de AVG verplicht. Deze toets is op dit moment nog niet volledig uitgevoerd. Op dit moment zijn nog geen conclusies en aanbevelingen bekend; deze zullen op termijn worden verwerkt, maar in elk geval na de consultatieperiode en voordat het besluit wordt vastgesteld.

Op het moment dat de DPIA gereed is, zal de Functionaris Gegevensbescherming op basis van deze DPIA een advies uitbrengen. Het voorstel zal ook voor advies aan de Autoriteit Persoonsgegevens worden voorgelegd.

Ook de aangewezen databank zal een DPIA moeten uitvoeren. Deze adviezen zullen vervolgens worden verwerkt.

§7. Tarieven

De tarieven voor het registreren en verwerken van gegevens in de aangewezen databank mogen door de gemachtigde instantie bij de exploitant in rekening worden gebracht. Deze tariefstelling is aan een aantal voorwaarden verbonden, zodat er bij exploitanten een redelijk tarief in rekening wordt gebracht. Het voornemen is om bepalingen over de tariefstelling op te nemen in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren. Daarbij is bepaald dat de tarieven jaarlijks door de minister goedgekeurd en vastgesteld worden en om bepalingen op te nemen over in welke gevallen de minister tarieven goedkeurt. Deze tarieven zullen jaarlijks in de Staatscourant worden gepubliceerd.

§8. Toezicht en handhaving

§8.1. Bevoegdheden

Het toezicht op de naleving van dit besluit vindt plaats door ambtenaren van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit/Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, die op grond van artikel 8.1 van de Wet dieren met het toezicht op de naleving zijn belast.

Het voornemen bestaat om bij ministeriële regeling op grond van artikel 8.6 van de Wet dieren te bepalen dat voor overtredingen van bepalingen van dit besluit een bestuurlijke boete kan worden opgelegd. Dit zal worden geregeld in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren.

Bij een geconstateerde overtreding kan een exploitant op grond van artikel 8.5 van de Wet dieren een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang worden opgelegd.

§8.2 Uitvoerings- en Handhaafbaarheids Toets (UHT)

De NVWA heeft tegelijk met de internetconsultatie een toets naar handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (HUF-toets) uitgevoerd. De uitkomsten hiervan en de reactie hierop zijn in het onderstaande opgenomen.

PM

§9. Regeldrukeffecten

§9.1. Agrarische bedrijfstoets

Op 21 december 2023 heeft een agrarische bedrijfstoets plaatsgevonden. Een voorontwerp van dit besluit is voorgelegd aan een panel van agrarische ondernemers (melkveehouders, vleesveehouders, vleeskalverhouders en natuurbegrazers) die onder de reikwijdte van deze regelgeving komen te vallen. Dit panel is bevraagd over de te verwachten effecten, waaronder bedrijfseconomische, van deze regelgeving. Er is een verslag opgesteld van deze bijeenkomst met de feedback. De feedback vanuit het panel is meegenomen in de uiteindelijke totstandkoming van het besluit. Hieronder staan de hoofdpunten vanuit de feedback, met daarbij de afweging van de minister, opgesomd.

Vaccinatietermijn verruimen naar vier tot acht maanden

Onder de conceptregelgeving die is voorgelegd aan het panel, was het mogelijk om van een halfjaarlijkse herhalingsvaccinatie af te wijken naar een termijn van vijf tot zeven maanden. Het panel gaf aan dat een termijn van zeven maanden in sommige gevallen, zoals bij langdurige begrazing of weidegang, te kort is. De suggestie is gedaan om dit te verruimen naar acht maanden.

Er is besloten om hier gehoor aan te geven, waardoor er nu elke vier tot acht maanden mag worden gevaccineerd, mits er twee vaccinaties in een aaneengesloten periode van twaalf maanden worden uitgevoerd.

Meteen aansluiten bij EU-kader voor IBR/IPV-bestrijding

Enkele leden van het panel gaven aan dat ze omwille van het snel verkrijgen van een EU-vrije status, liever direct het EU-kader zouden volgen, dan een nationaal programma zoals neergelegd in dit besluit.

De verschillende argumenten zijn gewogen. Enerzijds zou het voordelig kunnen zijn om sneller een EU-vrije status verkrijgen, anderzijds brengt dit forse inspanningen voor een groot deel van exploitanten van inrichtingen die voorheen deelnamen aan het private bestrijdingsprogramma. De afweging is gemaakt en er is voldoende vertrouwen is dat met het nationale programma in dit besluit een goede voortgang zal worden geboekt, zonder een al te forse verandering in werkwijzen, die nu goed aansluiten bij de praktijk, voor een groot deel van de Nederlandse rundveehouders, die nu al aan het private programma deelnemen. Bovendien is het, ook onder het nationale programma, mogelijk voor exploitanten van inrichtingen om een Europese status 'inrichting vrij van IBR/IPV' te verkrijgen.

Runderen die op een extensieve wijze worden gehouden

Een deel van het panel heeft zorgen uitgesproken over de aparte

vaccinatieverplichting (samen met de mogelijk tot uitzondering hierop) die wordt gecreëerd voor houders die runderen op een extensieve wijze houden. De suggestie is gedaan om deze uitzonderingspositie te laten vervallen, omdat men vreest dat deze uitzondering een onnodig veterinaire risico met zich meebrengt voor andere exploitanten en daarmee de voortgang van het programma. De minister heeft kennisgenomen van de geuite zorgen. Vanuit het oogpunt van praktisch uitvoerbare regelgeving en gezien de beperkte veterinaire risico's, acht de regering het niet noodzakelijk dat deze inrichtingen géén uitzonderingspositie zouden krijgen. Het betreft slechts ruim 60 van dit soort inrichtingen met in totaal circa 6.000 dieren. Op het totaal van ruim 33.000 inrichtingen met ruim 3 miljoen runderen, is dit een heel beperkt aantal runderen. Een verplichting aan houders van runderen in deze gebieden, om vanaf de start van de bestrijding meteen volledig deel te nemen, is veterinaire gezien niet nodig, en met het oog op de praktische consequenties (vangen van dieren) disproportioneel. Deze runderen hebben geen contact met andere gehouden runderen. Ook worden er maar heel weinig runderen van deze inrichtingen afgevoerd. De kans dat runderen op deze inrichtingen bijdragen aan de verspreiding van IBR/IPV-virus, ondanks dat ook hier een beperktere vaccinatie- of onderzoeksplicht geldt, is dan ook verwaarloosbaar klein. Gaandeweg het bestrijdingstraject, als het de voortgang richting een EU-vrije status voldoende groot is, zal worden bepaald welke aanvullende maatregelen eventueel nodig zijn als blijkt dat IBR/IPV bij runderen in deze natuurgebieden aanwezig is.

Anderzijds is door het panel ook aangegeven dat zowel de vaccinatieverplichting, als de uitzonderingsmogelijkheid voor deze exploitanten, zoals die nu in dit besluit zijn opgenomen, niet in alle gevallen werkbaar zijn. De suggestie is gedaan om per individueel natuurterrein, of per situatie, te bepalen óf IBR/IPV-bestrijding wel nodig is en zo ja, in welke vorm. Deze mogelijkheid is gewogen door de regering en zij is van mening dat er met het creëren van verschillende uitzonderingsmogelijkheden, voldoende oog is geweest voor de bijzondere positie van deze exploitanten.

Houders van vijf runderen of minder

Het panel heeft aangegeven dat ook de uitzondering voor kleinschalige inrichtingen onwenselijk is, omdat hier mogelijk met IBR/IPV-besmette runderen aanwezig kunnen zijn, wat een risico is voor andere exploitanten. Naar aanleiding hiervan is besloten om deze uitzonderingspositie alleen de eerste twee jaar van toepassing te laten zijn. Hierdoor zal de uitzonderingspositie twee jaar na inwerkingtreding van dit besluit komen te vervallen. Vanaf dat moment moet ook een houder van vijf runderen of minder voldoen aan de hoofdverplichting.

§9.2. Verwachte regeldrukeffecten

Exploitanten van inrichtingen met gehouden runderen zullen door dit besluit met verschillende nieuwe regels te maken krijgen, die ook kosten tot gevolg hebben. Deze kosten bestaan onder andere uit de tarieven die door de aangewezen databank in rekening gebracht gaan worden. Ook het laten vaccineren van runderen, het laten onderzoeken van runderen en het afvoeren van runderen, zal kosten met zich meebrengen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de kosten die exploitanten maken ingeval van vaccinatie en ingeval van de verschillende mogelijkheden voor het uitgezonderd worden van de vaccinatieplicht.

Ook is er een onderscheid in de verwachte kosten voor verschillende categorieën inrichtingen en exploitanten (melkvee, vleesvee, kleinschalige houderijen). Met name exploitanten van inrichtingen die nu nog niet deelnemen aan een privaat IBR/IPV-bestrijdingsprogramma, zullen door dit besluit kosten moeten maken. In de praktijk zal er voor melkveehouders weinig veranderen, omdat deelname aan het private IBR/IPV-bestrijdingsprogramma een voorwaarde was bij de levering van melk. Melkveehouders die voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit al tegen IBR/IPV vaccineerden, kunnen deze werkwijze grotendeels op gelijke wijze voortzetten. Melkveehouders die al een private status "IBR-vrij of "IBR-onverdacht" hadden, kunnen hun inrichting aanmelden als categorie 2- of 3- inrichting. Voor al deze exploitanten geldt dat er geen forse kostenstijging wordt verwacht. Een deel van de exploitanten van inrichtingen met gehouden runderen zonder melkvee, maar bijvoorbeeld met vleesvee of met zoogkoeien, nam ook al eerder deel aan het private programma. Ook voor deze exploitanten geldt dat er geen forse kostenstijging wordt verwacht, omdat de werkwijze zoals die bestond voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit, onder dit besluit grotendeels kan worden voortgezet.

Kosten voor vaccinatie van runderen

De individuele vaccinatie van een rund kost circa € 6-8 per vaccinatie. Deze kosten kunnen variëren en zijn afhankelijk van het type vaccin en van de kosten die de dierenarts rekent. Daarom kan hier alleen een schatting van de kosten worden gegeven. De verwachting is dat de jaarlijkse kosten voor een exploitant van een inrichting met 100 melkkoeien en 65 stuks jongvee op jaarbasis circa € 2500 per jaar zullen bedragen.

De jaarlijkse kosten voor vaccinatie op een inrichting met 100 runderen, zoals op vleesveebedrijven of op andere inrichtingen waar tweemaal per jaar zal worden gevaccineerd, bedragen circa € 1200-1400 per jaar.

De kosten van vaccinatie van aangevoerde vleesstieren op gemengde inrichtingen, bedraagt in het geval van 100 aangevoerde dieren, circa € 600-800 voor die 100 aangevoerde stieren.

De kosten van vaccinatie op inrichtingen waar runderen zeer extensief worden gehouden, waar 85% van de runderen jaarlijks wordt gevaccineerd, bedragen bij 100 dieren (waarvan er dan 85 worden gevaccineerd) circa € 500-600 per jaar. Hierbij dient te worden opgemerkt dat vooral het bijeenbrengen van runderen op dit soort inrichtingen arbeidsintensief en kostbaar is. Deze kosten verschillen sterk tussen de verschillende inrichtingen, die dienen hierbij te worden opgeteld.

Doordat de jaarlijkse kosten van het vaccineren van runderen over het algemeen hoger liggen dan de jaarlijkse kosten behorende bij een uitzondering, is de verwachting dat veel exploitanten op termijn zullen stoppen met vaccineren en hun inrichting zullen aanmelden als categorie 1-,2-,3- of 4-inrichting.

Kosten als gevolg van aanmelding als categorie 1-,2-,3- of 4-inrichting

Exploitanten die hun inrichting hebben aangemeld als een categorie 1-,2-,3- of 4-inrichting, krijgen ook te maken met kosten voor het voldoen aan de voorwaarden voor uitzondering.

Voor categorie-1 inrichtingen van deze grootte (100 melkkoeien, 65 stuks jongvee) geldt dat er éénmalig € 1350 aan kosten (individueel onderzoek van runderen) wordt verwacht, met een jaarlijks terugkerend bedrag van € 300,- voor de maandelijkse tankmelkmonitoring. Wanneer een exploitant gebruik mag maken van bloedmonsters, dan bedragen die jaarlijkse kosten circa € 50.

Voor categorie-2 inrichtingen, die voldoen aan de voorwaarden voor tankmelkbemonstering, geldt dat de kosten van deze jaarlijkse tankmelkbemonstering € 250-300 bedragen.

Voor categorie-3 inrichtingen, die voldoen aan de voorwaarden, geldt dat die dezelfde kosten maken als een categorie-2 inrichting. Daar komen de eenmalige onderzoekskosten van circa € 250, voor het onderzoek van aangevoerde runderen en runderen ouder dan zes jaar, bij.

Voor categorie-4 inrichtingen, die voldoen aan de voorwaarden, geldt dat er minimaal 55% van de aanwezige runderen, jaarlijks moet worden onderzocht. Als er 100 runderen op een dergelijke inrichting aanwezig zijn, dan moeten er jaarlijks 55 runderen worden onderzocht. De kosten voor monsternamen en onderzoek voor deze 55 runderen bedragen circa € 250,- per jaar. Hierbij dient te worden opgemerkt dat vooral het bijeenbrengen van runderen op dit soort inrichtingen zeer arbeidsintensief en kostbaar is. Deze kosten voor het vangen en bijeenbrengen kunnen sterk verschillen tussen de verschillende inrichtingen. Deze kosten dienen hierbij te worden opgeteld.

Kosten aanvoeronderzoek

Voor elk uitgevoerd aanvoeronderzoek, een voorwaarde behorende bij het aangemeld zijn als categorie 1-, 2- of 3- inrichting, bedragen de kosten circa € 5-7 per uitgevoerd onderzoek. De monsternamen dient door een dierenarts plaats te vinden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de kosten voor een dierenartsbezoek kunnen variëren.

8.3.4 Kosten bij afvoer van een rund

Voor elke exploitant die onder dit besluit een besmet rund moet afvoeren, geldt dat deze afvoer ook kosten tot gevolg heeft. Het afvoeren zelf brengt kosten met zich mee. Ook heeft het rund een bepaalde economische waarde. De kosten hiervan variëren sterk.

§10. Notificatie

PM.

§11. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van [PM]: beleid vaste verandermomenten voor regelgeving/minimum invoeringstermijn.

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1.62

Definitie 'rund'

Verordening (EU) 2018/1882 definieert per ziekte de gevoelige diersoorten. Er is een lijst van diersoorten en groepen soorten vastgesteld die een aanzienlijk risico vormen in verband met de verspreiding van die ziekten. Voor IBR/IPV gaat het om de runderen in de geslachten *Bison*, *Bos* (met inbegrip van de ondergeslachten *Bos*, *Bibos*, *Novibos* en *Poephagus*) en *Bubalus* (waterbuffels, met inbegrip van het ondergeslacht *Anoa*) alsook kruisingen van die soorten. Voor de uiteindelijk beoogde EU-vrijstatus zullen al deze in Nederland gehouden runderensoorten aantoonbaar vrij moeten zijn van IBR/IPV.

Het overgrote deel van de runderen in Nederland behoort tot het geslacht *Bos spp.* Een beperkt deel van de runderen behoort tot de soorten *Bubalus bubalis* en *Bison bonasus*. Ook inrichtingen met dit soort runderen zullen aantoonbaar vrij moeten zijn van IBR/IPV, op het moment dat de EU-vrijstatus voor IBR/IPV wordt aangevraagd. Voor het verkrijgen van de EU-vrijstatus moet 99,9% van de runderen behorend tot deze soorten vrij zijn van IBR. In Nederland komen circa 4500 waterbuffels voor, zowel op commerciële rundveehouderijen als in natuurgebieden. Het aantal waterbuffels bedraagt meer dan 0,1% van het totaal aantal runderen in Nederland. Daarnaast is bekend dat IBR/IPV ook nu op inrichtingen met waterbuffels voorkomt. Om deze twee redenen geldt de vaccinatieplicht ook voor waterbuffels. Aan het private IBR/IPV-bestrijdingsprogramma, waaraan melkleverende inrichtingen verplicht zijn tot deelname, nemen ook verschillende inrichtingen met waterbuffels al enkele jaren succesvol deel.

Andere diersoorten (zoals bijvoorbeeld hertachtigen) die gevoelig zijn voor IBR/IPV vallen buiten de reikwijdte van dit besluit. Deze soorten hebben geen of zeer beperkt contact met gehouden rundvee en vormen daarmee geen risico voor de verspreiding van IBR/IPV.

Artikel 1.63

Artikel 1.63 regelt de reikwijdte van paragraaf 14. Onder bepaalde voorwaarden vallen runderen die in dierproeven worden gebruikt, buiten de reikwijdte van deze paragraaf.

Daarnaast is de paragraaf niet van toepassing op runderen behorend tot de soort *Bison bonasus* (wisent). Exploitanten die uitsluitend de soort *Bison bonasus* houden, of meerdere soorten runderen houden op hun inrichting, hoeven ten aanzien van de soort *Bison bonasus* niet te voldoen aan de verplichtingen die voldoen uit paragraaf 14.

In het derde lid van artikel 1.63 is geregeld dat de paragraaf bij ministeriële regeling van toepassing kan worden verklaard op runderen die behoren tot de soort *Bison bonasus*. Deze bepaling is opgenomen om te zorgen voor een effectieve en efficiënte bestrijding van infectieuze boviene rhinotracheïtis/infectieuze pustuleuze vulvovaginitis (hierna: IBR/IPV). De subdelegatie maakt een snelle aanvulling of afwijking van het besluit mogelijk bij ministeriële regeling in het kader van bestrijding van IBR/IPV in het geval het

in verband met de voortgang van de bestrijding nodig is dat ook wisenten gevaccineerd worden.

Artikel 1.64

Artikel 1.64, eerste lid, regelt dat de exploitant zijn runderen van drie maanden en ouder laat vaccineren met een Boviene herpesvirus-1 (BoHV1)gE-markervaccin. Dit artikel vormt de hoofdregel, artikelen met betrekking tot alternatieve vaccinatieregimes of uitzonderingen door middel van onderzoeken en testen, zijn afwijkingen van artikel 1.64.

In het eerste lid is geregeld dat een rund ten minste vier en ten hoogste acht maanden na de dag waarop de laatste (meest recente) vaccinatie plaatsvond, gevaccineerd moet worden, en dat de tijd tussen de huidige vaccinatie en de voorlaatste vaccinatie niet meer dan 12 maanden bedraagt.

Het tweede lid regelt de uiterste termijn voor vaccinatie van een nog niet gevaccineerd rund.

Het derde lid regelt dat wanneer een rund van drie maanden of ouder dat nog niet is gevaccineerd naar een andere inrichting wordt verplaatst, in ieder geval gevaccineerd wordt voordat die verplaatsing plaatsvindt. Bij verplaatsing naar een slachthuis of het buiten Nederland brengen (al dan niet via een verzamelcentrum volgens de daarvoor geldende regels – vgl. bijv. artikel 5c.1 van de Regeling houders van dieren) hoeft een rund niet gevaccineerd te worden.

De exploitant behoudt daarmee de mogelijkheid om een niet gevaccineerd rund naar een andere lidstaat of een zone daarvan met de status vrij van IBR/IPV te verplaatsen. Voor een dergelijke verplaatsing is immers vereist dat het rund niet is gevaccineerd (artikel 11, tweede lid, aanhef, van verordening (EU) 2020/688).

Runderen die worden aangevoerd op een inrichting waar wordt aangevangen met het houden van runderen worden uiterlijk acht maanden na aanvang gevaccineerd (vijfde lid, nieuw). Deze termijn geldt voor exploitanten van inrichtingen waar nog geen runderen worden gehouden. Gedurende een periode van acht maanden kan de exploitant runderen aanvoeren en voor ommeekomst van de periode laten vaccineren. Runderen die op de inrichting worden aangevoerd nadat de acht maanden zijn verstreken, vallen onder het eerste of tweede lid.

In alle gevallen geldt dat het rund voor vaccinatie drie maanden of ouder moet zijn.

Het zesde lid regelt de situatie waarbij de eerste vaccinatie die bij een rund wordt geplaatst, bestaat uit twee inentingen (de zogeheten 'basisvaccinatie'). Als daarvan sprake is, vormt de eerste enting het uitgangspunt voor de berekening van de herhaalvaccinatie, moeten beide entingen zijn gezet voordat de verplaatsing naar een andere inrichting plaatsvindt en vindt bij een inrichting waar wordt aangevangen met het houden van runderen, de eerste enting plaats voor het aflopen van de termijn van acht maanden.

Bij het uitvoeren van de basisvaccinatie moet het juiste vaccinatieschema, de toedieningsweg en de dosering, de bijsluiter van het betreffende vaccin worden gevolgd

Ter verduidelijking van de verplichting van artikel 1.64, eerste lid, in combinatie met artikel 1.64, vijfde lid, zijn hieronder enkele voorbeelden uitgewerkt.

De datum van de eerste vaccinatie is leidend voor het bepalen van de periode van twaalf maanden waarbinnen minimaal tweemaal moet worden gevaccineerd. Wanneer een rund voor het eerst op 1 maart is gevaccineerd, zal de periode van

twalf maanden waarbinnen een rund tweemaal moet worden gevaccineerd, altijd aanvangen op 1 maart en eindigen op 28 februari van het daaropvolgende kalenderjaar.

Als een exploitant ervoor kiest om de eerstvolgende vaccinatie op 1 september te laten plaatsvinden (zes maanden na de vorige vaccinatie), dan moet de daaropvolgende vaccinatie van dat rund weer uiterlijk op 28 februari plaatsvinden (zes maanden na de vorige vaccinatie). Op deze wijze zit er tweemaal een periode van zes maanden tussen de verschillende vaccinaties en wordt voldaan aan de vereiste van minimaal twee vaccinaties per twaalf maanden.

Als een rund op 1 maart wordt gevaccineerd, dan mag de eerstvolgende vaccinatie op zijn vroegst op 1 juli (vier maanden na de vorige vaccinatie van 1 maart) plaatsvinden. Als een exploitant daarvoor kiest, dan moet de daaropvolgende vaccinatie van dat rund uiterlijk op 28 februari plaatsvinden (acht maanden later). Op deze wijze zit er een periode van eerst vier maanden, en vervolgens maximaal acht maanden tussen de verschillende vaccinaties en wordt voldaan aan de vereiste van minimaal twee vaccinaties per twaalf maanden.

Als een rund op 1 maart wordt gevaccineerd, en de exploitant ervoor kiest om de eerstvolgende vaccinatie op 1 augustus te laten plaatsvinden (vijf maanden later), dan moet de daaropvolgende vaccinatie uiterlijk op 28 februari plaatsvinden (zeven maanden later). Op deze wijze zit er eerst een periode van vijf maanden, en vervolgens van maximaal zeven maanden tussen de verschillende vaccinaties en wordt voldaan aan de vereiste van minimaal twee vaccinaties per twaalf maanden.

Het kan voorkomen dat een exploitant een recent gevaccineerd rund aanvoert en dit rund in de eerstvolgende koppelvaccinatie opnieuw wil laten vaccineren. Hoewel het vanuit veterinaire oogpunt doorgaans geen probleem om meerdere herhalingsvaccinaties per jaar uit te voeren, is dat volgens dit besluit niet mogelijk als niet ten minste vier maanden zijn verstreken na de meest recente vaccinatie.

Artikelen 1.65 en 1.66

De artikelen 1.65 en 1.66 vormen een alternatief vaccinatieregime voor inrichtingen met specifieke kenmerken. Het is deze exploitanten toegestaan om hun runderen minder frequent te vaccineren dan volgens artikel 1.64.

Artikel 1.65 ziet op een exploitant van een inrichting waar runderen extensief worden gehouden. Met 'op enig moment' in artikel 1.65, eerste lid, onderdeel b, wordt op ieder mogelijk moment bedoeld.

Artikel 1.66 heeft betrekking op exploitanten van inrichtingen waar zowel vrouwelijke als mannelijke runderen worden gehouden. Deze exploitanten mogen hun aangevoerde mannelijke runderen van drie maanden en ouder onder voorwaarden enkel bij aanvoer op de inrichting vaccineren met een levend vaccin. Eén van de voorwaarden is dat de aangevoerde mannelijke runderen permanent in aparte stallen worden gehuisvest. Het gaat daarbij dus om aparte stallen waar geen andere runderen gehouden mogen worden en evenmin contact plaatsvindt met andere runderen.

Andere op de inrichting aanwezige runderen (zowel mannelijke als vrouwelijke runderen) vallen onder het regime van artikel 1.64 of, als de exploitant aan de

voorwaarden daartoe voldoet, onder de artikelen 1.72, 1.73, 1.74 of 1.75 waarbij IBR/IPV door middel van testen en afvoer wordt bestreden.

Exploitanten kunnen zich voor de toepassing van de artikelen 1.65 en 1.66 aanmelden bij de Minister. Zij zijn daartoe niet verplicht. Bij het ontbreken van een aanmelding van de exploitant van de desbetreffende inrichting, is artikel 1.64 onverkort van toepassing.

In twee situaties wordt afgeweken van de bijsluiter. In de eerste plaats wanneer er een vaccin wordt gebruikt waarvan de bijsluiter bepaalt dat een herhalingsvaccinatie elke zes maanden dient te worden uitgevoerd, maar waarbij de exploitant zijn runderen conform dit besluit eerder dan zes maanden (namelijk tussen de vier en zes maanden) of later dan zes maanden (namelijk tussen de zes en acht maanden) opnieuw laat vaccineren. En in de tweede plaats wanneer een vaccin wordt gebruikt waarvan de bijsluiter bepaalt dat een herhalingsvaccinatie na twaalf maanden dient te worden uitgevoerd, maar waarbij de exploitant zijn runderen conform dit besluit eerder dan twaalf maanden (namelijk tussen de vier en acht maanden) opnieuw laat vaccineren. Verder moeten bij het toepassen van de vaccins de instructies van bijsluiter worden gevolgd. Dat betekent dat voor het uitvoeren van de basisvaccinatie – de eerste vaccinatie van een rund – die bestaat uit twee inentingen, de aanwijzingen van de fabrikant moeten worden gevolgd voor het moment van uitvoeren van de tweede inenting, als onderdeel van deze basisvaccinatie.

Bij extensief gehouden runderen moet volgens artikel 1.65 een vaccinatie bij runderen vanaf drie maanden leeftijd worden uitgevoerd. In de praktijk zal er gekozen worden voor een vaccin, waarbij de basisvaccinatie volgens bijsluiter uit een enkelvoudige toediening bestaat. In de praktijk betekent het namelijk dat runderen voor het voltooiën van de basisvaccinatie maar één keer hoeven te worden gevangen of bijeengebracht, in plaats van twee keer. Deze toepassing is conform bijsluiter; een basisvaccinatie mag volgens de bijsluiter op elke leeftijd vanaf drie maanden worden toegepast.

Een herhalingsvaccinatie mag op grond van artikel 1.65 niet eerder dan drie en niet later dan vijftien maanden na de voorgaande vaccinatie van het betreffende rund worden toegepast. Een herhalingsvaccinatie die tussen de drie en vijftien maanden na de vorige vaccinatie wordt uitgevoerd, is niet altijd conform bijsluiter, maar in dit geval wel toegestaan.

Op het moment dat een rund de inrichting verlaat en de tweede inenting, als onderdeel van het voltooiën van de basisvaccinatie, nog niet is uitgevoerd, dan heeft dit mogelijk tot gevolg dat er wordt afgeweken van de bijsluiter, wanneer de aanvoerende exploitant deze tweede inenting dan niet uitvoert. De verplichting om de basisvaccinatie correct uit te laten voeren berust altijd op de afvoerende houder.

Ook is het mogelijk dat een rund wordt afgevoerd, terwijl de termijn waarbinnen de herhalingsvaccinatie moet worden toegepast, bijna verstreken is. In dat geval zal de aanvoerende houder erop moeten toezien dat dat rund binnen de geldende termijn opnieuw wordt gevaccineerd.

Een voorbeeld: als een rund voor het laatst is gevaccineerd op 1 januari, en op 15 augustus wordt afgevoerd (7,5 maanden na de laatste vaccinatie van 1 januari), dan zal de aanvoerende exploitant, wanneer zijn inrichting niet is uitgezonderd van de vaccinatieplicht, dat aangevoerde rund binnen twee weken na aankomst moeten laten vaccineren, om te voldoen aan de hoofdverplichting.

Exploitanten die eerder gevaccineerde runderen aanvoeren, moeten hier dus rekening mee houden. De afvoerende exploitant moet de aanvoerende exploitant mededelen wanneer het rund voor het laatst is gevaccineerd, op basis van artikel 1.79. Hiermee is geregeld dat de aanvoerende exploitant ervan op de hoogte is dat het aangevoerde rund snel moet worden gevaccineerd.

Artikel 1.67

Artikel 1.67 regelt welke inrichtingen uitgezonderd zijn van de verplichting tot vaccinatie. Voor de algemene toelichting op dit onderdeel wordt verwezen naar de algemene toelichting.

Eerste lid, onderdeel a (spermawincentra)

Eén van de uitgezonderde inrichtingen is een erkend spermawincentrum voor levende producten van runderen als bedoeld in artikel 94, eerste lid, onderdeel b, van verordening (EU) 2016/429 (hierna: 'de diergezondheidsverordening'). Het gaat daarbij om inrichtingen van waaruit sperma van runderen wordt verplaatst naar een andere lidstaat.

De erkenning van de desbetreffende inrichting is geregeld in artikel 97, eerste lid, van de diergezondheidsverordening en wordt verleend door de Minister.

Eerste lid, onderdeel c (erkend verzamelcentrum)

Erkende verzamelcentra zijn uitgezonderd van artikel 1.64. Het gaat daarbij zowel om nationale erkende verzamelcentra, als verzamelcentra van waaruit verplaatsingen plaatsvinden naar andere lidstaten of derde landen (vgl. artikel 243 van de diergezondheidsverordening).

Eerste lid, onderdeel d (quarantaine-inrichting)

In dit onderdeel is geregeld dat erkende quarantaine-inrichtingen als bedoeld in artikel 14 van verordening (EU) 2019/2035 zijn uitgezonderd van artikel 1.64. Het gaat daarbij om quarantaine-inrichtingen voor andere gehouden landdieren dan primaten als de desbetreffende dieren vanuit die inrichtingen binnen dezelfde lidstaat, of naar een andere lidstaat worden verplaatst.

Als derde landen geen eisen stellen aan de verplaatsingen vanuit een quarantaine-inrichting, is artikel 14 van verordening (EU) 2019/2035 eveneens van toepassing (vgl. artikel 243 van de diergezondheidsverordening). In de praktijk komt het voor dat derde landen minder strenge eisen stellen. Om die reden zijn quarantaine-inrichtingen van waaruit de betreffende dieren buiten de Unie worden gebracht eveneens in het onderdeel benoemd.

Artikelen 1.71, 1.72, 1.73, 1.74, 1.75

In deze artikelen is geregeld dat exploitanten ook door middel van het doen van testen en onderzoeken uitgezonderd kunnen zijn van de verplichting tot vaccinatie. Bij dergelijke testen en onderzoeken worden tankmelkmonsters, bloedmonsters of vleessapmonsters genomen. Vleessapmonsters kunnen enkel genomen worden van dode dieren.

Het nemen van een bloedmonster is een lichamelijke ingreep. Hierbij geldt dat die ingreep in beginsel verboden is (artikel 2.8, eerste lid, Wet dieren), maar op grond van artikel 2.1, onderdeel b, van het Besluit diergeneeskundigen als lichamelijke ingreep is toegestaan. De ingreep is niet genoemd in artikel 2.8 van het Besluit diergeneeskundigen en het verrichten daarvan is daarom enkel

toegestaan voor personen die daartoe bij of krachtens artikel 4.1 van de Wet dieren zijn toegelaten (art. 2.9 van de Wet dieren).

Artikel 1.74 regelt de voorwaarden voor aanmelding als een categorie 3-inrichting. In het tweede lid van dit artikel is geregeld dat artikel 1.72, tweede lid, van overeenkomstige toepassing is.

Wanneer uit het onderzoek bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, van artikel 1.74 in ten hoogste twee van de monsters, of als dat meer is, ten hoogste 10% van die monsters gE-antistoffen zijn aangetoond, kan een inrichting zich alsnog aanmelden, als de exploitant voldoet aan de voorwaarden van het tweede lid van artikel 1.72. Vanzelfsprekend meldt de exploitant zich in dat geval aan als categorie 3-inrichting, en niet als categorie 2-inrichting, nu artikel 1.72, tweede lid, van overeenkomstige toepassing is verklaard.

Artikel 1.76

Artikel 1.76 regelt de voorschriften voor van vaccinatie uitgezonderde inrichtingen met IBR/IPV-monitoring (categorie 1, 2, of 3-inrichtingen). Zo moeten met regelmaat tankmelkmonsters of bloedmonsters worden genomen. Ook moeten aangevoerde runderen die afkomstig zijn van bepaalde inrichtingen onderzocht worden. Slechts in bepaalde gevallen hoeft aanvoeronderzoek plaats te vinden. Dat is bijvoorbeeld niet het geval bij aanvoer vanaf inrichtingen die een status 'inrichting vrij van IBR/IPV': status als bedoeld in deel IV, afdeling 1, van bijlage IV bij verordening (EU) 2020/689, hebben.

In het vierde lid is geregeld welke maatregelen een exploitant moet nemen als in onderzochte bloedmonsters gE-antistoffen worden aangetroffen.

Artikel 1.80

Artikel 1.80 regelt de opheffing van de uitzondering op de vaccinatieplicht. Het artikel heeft zowel betrekking op de opheffing van een alternatief vaccinatieregime, als op de opheffing van een regime waarbij onderzoeken en testen worden uitgevoerd.

Om in aanmerking te komen voor een uitzondering op de vaccinatieplicht, moet de exploitant zich in veel gevallen aanmelden. Dat kan de exploitant als deze aan de voorwaarden voor aanmelding voldoet. Na de aanmelding wordt door de bevoegde autoriteit geen beschikking afgegeven of de exploitant wel of niet voldoet. De exploitant beoordeelt zelf of hij in aanmerking komt voor de uitzondering. De melding die gedaan moet, moet volledig, juist en naar waarheid worden gedaan (vgl. artikel 1.86). De exploitant meldt bovendien wijzigingen in het van toepassing zijn van de uitzondering (vgl. artikel 1.78). Als de bevoegde autoriteit in het kader van toezicht en handhaving ontdekt dat een exploitant zich ten onrechte heeft aangemeld, kan handhavend worden opgetreden en kan de Minister besluiten dat de exploitant zijn runderen weer moet laten vaccineren. In het kader van de rechtszekerheid is ervoor gekozen om de Minister hier een apart besluit voor te laten nemen, naast een eventueel handhavend besluit vanwege niet-naleving van de op de exploitant rustende verplichtingen.

In artikel 1.80 is onderscheid gemaakt tussen de situatie dat de Minister in ieder geval het besluit neemt dat een exploitant op zijn inrichting weer moet gaan vaccineren en de situatie waarin de Minister de mogelijkheid heeft om dat besluit te nemen.

De Minister kan een dergelijk besluit nemen als een exploitant niet voldoet aan een of meer van de bij of krachtens paragraaf 14 gestelde voorwaarden om in aanmerking te komen voor een uitzondering, of aan de aan de uitzondering

verbonden verplichtingen zoals het doen van onderzoeken, of het afvoeren van runderen.

In het tweede lid staat opgenomen wanneer de Minister in ieder geval het besluit tot vaccinatie neemt. Dat is het geval als op een categorie 1-, 2-, of 3-inrichting een rund aanwezig is waarbij IBR/IPV-virus middels onderzoeken is aangetoond (onderdeel a). Dit betreft dus niet de situatie waarin enkel gE-antistoffen bij een rund zijn aangetoond.

In welke gevallen het aantreffen van gE-antistoffen leidt tot het opnieuw vaccineren, is beschreven in onderdeel b. De verwijzing naar artikel 1.76, eerste lid, onderdeel a, is opgenomen in dit artikel voor het geval geen gebruik wordt gemaakt van het confirmatieonderzoek, bedoeld in artikel 1.76, tweede lid.

Onderdeel c regelt dat een exploitant van een inrichting met 'aspirant status 'inrichting vrij van IBR/IPV' (artikel 1.70) veertien maanden de tijd heeft om te voldoen aan de daartoe in verordening (EU) 2020/689 gestelde eisen.

In het derde en vierde lid is geregeld dat de exploitant zijn runderen binnen acht weken na het besluit van de Minister laat vaccineren, tenzij hij weer voldoet aan een uitzondering of afwijking (een alternatief vaccinatieregime of testregimes) van artikel 1.64 en daarvan melding doet aan de Minister.

Artikel 1.81

Artikel 1.81 biedt de mogelijkheid om bij ministeriële regeling in aanvulling, en zo nodig in afwijking van deze paragraaf, aanvullende regels te stellen wanneer naar het oordeel van de Minister in het belang van de bestrijding van IBR/IPV een onverwijldde voorziening noodzakelijk is.

Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat blijkt dat een in het huidige besluit van vaccinatie uitgezonderde soort inrichting toch een groter risico vormt voor de verspreiding van IBR/IPV dan gedacht en de uitzondering voor het soort inrichting om die reden moet komen te vervallen. In het kader van een voorspoedige bestrijding van IBR/IPV kan in een dergelijke situatie niet worden gewacht tot het Besluit houders van dieren weer is gewijzigd.

Artikel 1.82 en 1.83

Artikel 1.82 regelt welke gegevens een exploitant moet overleggen bij vaccinaties en onderzoeken. Het gaat bij vaccinatie bijvoorbeeld om informatie over of het de eerste (al dan niet met twee inentingen) of de vervolgvaccinatie betreft.

Op grond van het tweede lid, van artikel 1.82, legt de exploitant gegevens over bij of krachtens deze paragraaf uitgevoerde onderzoeken. Deze verplichting geldt niet voor exploitanten die reeds over een status vrij van IBR/IPV beschikken. Deze exploitanten voeren onderzoeken uit op grond van verordening (EU) 2020/689.

Voor inrichtingen met de 'aspirant status 'inrichting vrij van IBR/IPV' is in artikel 1.83, vijfde lid, geregeld welke gegevens zij over moeten leggen: uitslagen van onderzoeken waaruit blijkt dat de exploitant is aangevangen met de onderzoeken die nodig zijn voor het verkrijgen van de status. Overige onderzoeken hoeft de exploitant niet op grond van paragraaf 14 over te leggen aan de Minister. Het overleggen van die gegevens vindt plaats bij het aanvragen van de status. In de praktijk zal het aanvragen van de status plaatsvinden bij de NVWA.

Exploitanten die de status 'inrichting vrij van IBR/IPV' als bedoeld in deel IV, afdeling 1, van bijlage IV bij verordening (EU) 2020/689 willen verkrijgen door te voldoen aan bijlage IV, deel IV, hoofdstuk 1, afdeling 1, punt 2, bij verordening (EU) 2020/689, hoeven geen aanvullende gegevens over te leggen

om uitgezonderd te zijn van de vaccinatieplicht. Het aanvragen van de status zal enkel plaats vinden bij inrichtingen die aanvangen met het houden van runderen, nu een voorwaarde voor het verkrijgen van de status is dat alle runderen afkomstig zijn van inrichtingen met een vrije status en zijn gelegen in een lidstaat of zone die vrij is van IBR/IPV of een goedgekeurd uitroeiingsprogramma heeft. Een dergelijke inrichting moet binnen de termijn van acht maanden (artikel 1.64, vierde lid) een vrije status aanvragen om op grond van artikel 1.67, onderdeel g uitgezonderd te worden.

De exploitant kan ook een ander het overleggen van de gegevens laten verzorgen, maar blijft daar wel zelf verantwoordelijk voor. Het overleggen van de gegevens vindt (indien aangewezen) plaats aan een door de Minister aan te wijzen databank.

Artikel 1.86

In 1.86 is de documentatieplicht van exploitanten geregeld. Onderscheid is gemaakt tussen de documentatieplicht van exploitanten die voedselproducerende dieren houden, en exploitanten die niet-voedselproducerende dieren houden.

Exploitanten die voedselproducerende dieren houden zijn op grond van artikel 108, tweede lid, reeds gehouden op aankoopbewijzen van de geneesmiddelen die zij gebruiken, gedurende vijf jaar te bewaren.

Artikel 1.87

Artikel 1.87 geeft de Minister de mogelijkheid om een databank aan te wijzen voor het registreren en verwerken van gegevens die op grond van het bij of krachtens deze paragraaf bepaalde worden overgelegd aan de Minister. Daarbij kan de Minister algemene en bijzondere aanwijzingen geven die door de beheerder van de databank in acht worden genomen.

Het voornemen bestaat om nadere regels over de aangewezen databank op te nemen in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren (artikel 1.87, tweede lid).

Artikel 6.11

Dit artikel regelt het overgangsrecht.

Runderen als bedoeld in het eerste lid, hoeven niet gevaccineerd te worden. Het gaat hierbij om runderen die op het moment van inwerkingtreding van artikel 1.64, eerste lid, aanwezig zijn op een inrichting waarop artikel 1.66 van toepassing is. Het overgangsrecht is enkel van toepassing op die mannelijke runderen niet op de inrichting zijn geboren, permanent in een stal met meer dan honderd mannelijke, niet op de inrichting geboren runderen worden gehouden, continu gescheiden worden gehouden van andere runderen en slechts afgevoerd worden naar een slachthuis of buiten Nederland worden gebracht. Een exploitant moet zich aanmelden om in aanmerking te komen voor het overgangsrecht dat geldt voor op het moment van inwerkingtreding van het besluit op de inrichting aanwezige aangevoerde mannelijke runderen.

Voor het overige wordt verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel II

Artikel II regelt dat inrichtingen waar op enig moment twee runderen of minder worden gehouden onder de vaccinatieplicht komen te vallen. Dit artikel wordt twee jaar na inwerking van dit besluit van kracht.

